

Vsak narod ima pravico, da ohrani svoj materni jezik

Kancler Raab je podal izjavo nove vlade

V navzočnosti zveznega prezidenta Körnerja in številnih diplomatskih zastopnikov je podal zvezni kancler Raab na predvčeršnjem zasedanju parlamenta izjavo nove zvezne vlade, izjavo, ki je bila poprej odobrena od obeh koalicijskih strank. Izjava vsebuje program vlade tako na področju notranje politike kakor tudi v vprašanjih zunanje politike.

Najprej je kancler govoril o novi razdelitvi pristojnosti v vladnih poslih ter poudaril, da sta se koalicijski stranki obvezali, tudi v bodoče skupno nositi odgovornost v vodstvu države. Ko je prešel na posamezna področja, je najprej poudaril, da v splošnodržavnih vprašanjih ne smejo prevladovati strankarski interesi, kar zlasti velja za novo vojaščino in radio. Govoreč o podržavljenih obratih, je kancler dejal, da morajo le-ti služiti celotnemu avstrijskemu ljudstvu.

V zvezi z bodočo gospodarsko politiko je poudaril potrebo po zagotovitvi stabilnosti valute, kjer je potrebna disciplina med vsemi plastmi ljudstva. Zato je svaril pred pretiranimi zahtevami po sredstvih iz državne blagajne, ker je le ob popolnem kritju javnih izdatkov mogoče zagotoviti polno zaposlitev ter dvig življenjske ravni. Obljubil je tudi nadaljnje ugodnosti pri obdavčenju majhnih in srednjih dohodkov in podjetij, nadalje ureditev vprašanja cene mleka ter zagotovitev starostne oskrbe za kmečke ljudi in samostojne podjetnike. V kulturnih vprašanjih se je kancler zavzel zlasti za modernizacijo šolstva ter ureditev odnosov med državo in cerkvijo.

Na zunanjepolitičnem področju je v vladni izjavi predvsem govorila o odnosih Avstrije do posameznih sosednjih držav. Tako je kancler poudaril prijateljske odnose s Švico in z Zahadno Nemčijo, medtem ko „meče na drugače sicer prijateljske odnose z Italijo še vedno svojo senco vprašanje Južne Tirolske“. S tem v zvezi je pokazal na vzorno rešitev manjšinskega vprašanja v Švici, kjer da je z ustre-

nimi ukrepi zagotovljen narodni značaj vseh prebivalcev. Tako ravna tudi Avstrija s svojimi manjšinami — je dejal — kajti prva življenjska pravica vsakega naroda je, da ohrani svoj materni jezik. (Pri tem pa je očitno pozabil omeniti člen 7 Državne pogodbe ter dolžnosti, ki jih le-ta nalaga Avstriji prav glede zaščite narodnih manjšin — op. ured.). O odnosih z Jugoslavijo je kancler dejal, da je Avstrija zelo zainteresirana na prijateljskih in dobroosredskih odnošajih s to sosedno de-

želo, s katero je uspelo urediti že celo vrsto medsebojnih vprašanj.

Izjavo je kancler zaključil z besedami: Avstrija leži kot edina evropska dežela na stikališču treh velikih kulturnih krogov, nemškega, romanskega in slovanskega, katerih vplivi so se vedno uveljavljali in jih je čutiti tudi še danes. Avstrijsko ljudstvo je lahko ponosno na svojo zgodovino, na svoja velika dela v preteklosti, toda tudi na naloge, ki mu jih stavi bodočnost.

Francija popušča glede Alžira

V pariških političnih krogih prevladuje zadnje dni mnenje, da bo odnosno je že prišlo v gledanju francoske vlade na vprašanje Alžira do pomembnih sprememb. Poudarjajo, da je na ta preokret odločilno vplival pred dnevi zaključeni kongres socialistične stranke Francije, ki je ob koncu zasedanja zahteval, naj se socialistični ministri pod vodstvom ministrskega predsednika Molleta odločneje zavzamejo za začetek uradnih in neposrednih pogajanj s predstavniki osvobodilnega gibanja v Alžiru.

Zdaj pričakujejo, da bo vlada končno nastopila proti francoskim kolonistom, katerim je treba v prvi vrsti pripisati krivdo na zaostritvi položaja v Severni Afriki. Prav tako izjavljajo, da je francoska vlada spremenila svoje dosedanje stališče v vprašanju alžirskih volitev in da bi bila zdaj pripravljena privoliti tudi v mednarodno nadzorstvo pri teh volitvah. Do glavne spremembe pa je prišlo pri vprašanju francosko-alžirskih pogajanj samih in se je vlada obvezala, da se bo o ustavitvi sovražnosti pogajala neposredno s

predstavniki alžirskega osvobodilnega gibanja, s katerimi bo skušala čimprej navezati stike.

Kljub očitnim spremembam v gledanju Francije odnosno njene vlade na alžirsko vprašanje pa je slej ko prej ostal nerešen problem alžirske narodnosti, ki je še vedno glavno protislovje v stališčih obeh strank. Francoska vlada namreč vztraja pri odklonitvi priznavanja alžirske narodnosti, ravno to pa je ena izmed poglavitnih zahtev alžirskih patriotov.

Neredi v poljskem mestu Poznanj

V četrtek zadnjega tedna je prišlo v poljskem industrijskem mestu Poznanj do neredov, ki so zahtevali precejšnje število človeških žrtev. Delavci in uradniki tovarne Zispo so v zvezi s svojimi mezdniimi zahtevami priredili manifestacijo pred občinsko hišo. Zborovanje, ki je najprej potekalo v polnem redu, se je pozneje — očitno po zaslugi izzivačev, ki so se pomešali med množico — spremenilo v spopad, med katerim so oborožene skupine napadle javna poslopja.

Neredi so trajali do sobote zjutraj in je bilo med spopadom med oboroženimi skupinami izzivačev in vojaštvom ubitih in ranjenih večje število ljudi.

Poročila o teh dogodkih so razumljivo zelo različna. Poljski radio je o tem javil med drugim: Manifestanti so imeli miting pred poslopjem mestnega ljudskega odbora. Tu so govorili delavci. Govorili so tudi partijski delavci — to je bila delavska težnja pri tem dogodku. Istočasno pa so se pojavile skupine oboroženih ljudi, ki so začele napadati zgradbe partije in krajevnega časopisa, postajo, pošto, zapore in poslopje uprave javne varnosti. Ni treba biti strateg, da opaziš, da takšen napad na vse strateške točke mesta nima prav nič skupnega ne s stavko ne z manifestacijo. To je oborožena, v naprej zasnovana in organizirana akcija, pripravljena po predpisih uličnih bojov. Ljudje, ki so organizirali to akcijo, so uporabili stavko samo za kuliso, izza katere so hoteli povzročiti krvavo provokacijo.

V Jugoslaviji so obhajali Dan borca

V Jugoslaviji so v sredo praznično obhajali praznik vstaje narodov Jugoslavije in se spominjali dneva, ko je pred 15 leti Komunistična partija pozvala jugoslovansko ljudstvo na oboroženo vstajo proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Letos so ta praznik prvič slavili kot Dan borca.

Ob Dnevu borca je naslovil predsednik Zveze borcev Aleksander Ranković poslano na bivše borce narodnoosvobodilne vojne, v kateri je pokazal na veliki doprinos Jugoslavije v borbi proti fašizmu. Ko je obširno poudaril pomen zmagovite borbe jugoslovanskih narodov na strani zaveznških sil, je prešel tudi na naloge, pred katerimi so se jugoslovanski narodi in predvsem bivši borci NOB znašli po končani vojni ter zaključil:

Mi bomo tudi odslej zvesti čuvarji pridobitev narodnoosvobodilne borbe, dosledni borci za nadaljnjo krepitev gospodarske moči naše dežele in za nadaljnji razvoj socialistične demokracije, za boljše in srečnejše življenje naših delovnih ljudi, za razcvet naše socialistične domovine in za mir na vsem svetu.

Predsednik FLR Jugoslavije Josip Broz Tito je ob Dnevu borca odlikoval Zvezo borcev Jugoslavije z Redom narodnega heroja.

Lenin o Stalinu

V Sovjetski zvezi se nadaljuje boj proti kultu osebnosti, ki je dosegel svoj višek v zadnjih letih Stalinovega življenja in je imel posledice, ki so se pokazale v nekaterih hudih napakah v vodstvu države in partije. Kot najnovejše dogodke v tej zvezi omenjajo objavo raznih dokumentov, iz katerih so razvidne razne podrobnosti o tem vprašanju. Tako so bila pred dnevi prvič objavljena tri Leninova pisma, med katerimi je tudi pismo 13. kongresu KP Sovjetske zveze, znano pod imenom »Leninova oporoka«. V tem pismu je Lenin svaril pred Stalinom in predlagal kongresu, naj prouči vprašanje, ali ne bi kazalo odstaviti Stalina s položaja generalnega sekretarja partije. Stalina je imenoval preveč okrutnega in da ga zaradi te njegove napake ni mogoče pustiti na položaju generalnega sekretarja, marveč naj bo na to

mesto postavljen človek, ki »bi imel v primeri s Stalinom to prednost, da bi bil bolj potrpežljiv, lojalnejši, pozornejši in uvidevnejši do svojih tovarišev in manj muhast«.

Prav tako je bila v začetku tega meseca objavljena posebna resolucija Centralnega komiteja KP Sovjetske zveze o »odstranjanju kulta osebnosti in njegovih posledic«. V tej resoluciji je najprej nakazano, kako si je mogel Stalin ustvariti položaj, na katerem je bil vzvišen nad vsako kritiko in ga ni bilo mogoče odstraniti z vodstva. Nadalje poudarja resolucija, da je Stalin nedvomno kriv mnogih nezakonitosti, ki so se pojavljale proti koncu njegovega življenja in da je bilo šele po njegovi smrti mogoče »kreniti na pot odločnega boja proti kultu osebnosti in njegovim hudim posledicam«.

Ponovno ščuvanje v Žrelcu

Šest dni potem, ko je v Žrelcu skupina nekulturnih šovinističnih razgrajevcev iz zivljenja, žalitvami in grožnjami atakirala osemdesetletnega stolnega kanonika dr. Arnejca iz Ljubljane in je bil na hišo, kjer je prenočeval, izveden pod zaščito teme napad s kamenjem, se je primerilo v tem kraju novo kaznivo dejanje.

V noči od minulega petka na soboto so neznan storilec spet pokazali svojo kulturo z metodami kot so se jih posluževali svojčas ilegalni nacisti. Krumplovo hišo, kjer se je mudil jugoslovanski gost na obisku, so pomazali s hujskaškim napisom: SLOW. PROPAGANDA LEITER, hišne stene kavarne Widowitz, kjer je bil na g. kanonika izvršen prvi napad, pa so onesnažili in poškodovali z napisi: GASTHAUS NUR FÜR SLOWENEN na pročelju kavarne, na zadnji strani hiše pa čez dve steni: GO-STILNA SA SLOVENZE. V obeh primerih je namen tega zlobnega početja ponočnih zlikovcev očiten: ščuvati proti lastnikom omenjene kmetije in kavarne in jih prikazati kot izdajalce domovine, ker se je pri njih mudil gost iz sosedne Jugoslavije.

Storilci tega dejanja so se očitno zanašali na to, da jih varnostni organi itak ne bodo izsledili, ko je minul skoro že cel teden, ne da bi bili prijeli napadalce na Krumplovo hišo, čeprav so jim bila sporočena imena nekaterih šovinističnih razgrajevcev, ki so izživali in žalili ljubljanskega kanonika.

Značilno je tudi dejstvo, da so se ponočni

mazači odločili za svoje hujskaško početje kmalu nato, ko je glasilo koroških FPO-jevcev »Kärntner Nachrichten« v svojem poročilu o žrelskih dogodkih očitno odobravalo napad s kamenjem, in označilo kanonika dr. Arnejca kot »s težko krivdo obremenjenega« človeka, kot »šovinista« s »slabo vestjo«, kot »nezazelenega gosta«, kot »izdajalca domovine« ter ga obdolžilo »nečloveških dejanj« in celo zapisal, da mu bodo oblasti »v času njegovega obiska zelo natančno gledale na prste in mu preprečile sleherni poizkus jugoslovanske propagande«. Med takim pisanjem in ponovnim incidentom v Žrelcu samo slepec ne vidi vzročne zveze. Kljub temu pa ni bilo slišati, da bi bilo državno pravdnštvo ali varnostna

(Nadaljevanje na 4. strani)

11. novembra volitve v kmetijsko zbornico

Letos jeseni bo potekla mandatna doba na volitvah v kmetijsko zbornico dne 25. novembra 1951 izvoljenih zastopnikov koroških kmetov v kmetijski in okrajnih kmečkih zbornicah ter v krajevnih kmečkih odborih.

Na svoji seji dne 3. julija 1956 je koroška deželna vlada sklenila razpis novih volitev v kmetijsko zbornico. Volitve bodo 11. novembra 1956. Za dan, od katerega dalje veljajo s temi volitvami povezani termini, je določen 31. avgust 1956.

Seja pokrajinskega odbora Slovenske kmečke zveze

V petek, 29. junija je bila v Celovcu seja Pokrajinskega odbora Slovenske kmečke zveze. Na seji, ki sta ji prisostvovala tudi zbornična svetnika Janko Ogrin in Tomaž Durnpelnik, so obravnavali predvsem osnutek zakona o kmetijstvu (Landwirtschaftsgesetz) in odgovor prezidija kmetijske zbornice na zahtevo po namestitvi slovenskih uradnikov v upravi in kmetijski pospeševalni službi kmetijske zbornice. O obeh predmetih seje so Pokrajinski odbor SKZ in zbornična svetnika prišli do soglasnih zaključkov in sklepov, o katerih bomo v naslednjih številkah podrobno poročali.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslavija ima največ sliv na svetu

Svetovna statistika pravi, da je na svetu vsega skupaj 160 milijonov slivovih dreves. Od tega števila odpade samo na Jugoslavijo 57 milijonov dreves, torej več kot tretjina.

Tudi v številu pridelanih sliv je Jugoslavija prva na svetu. Skupna svetovna proizvodnja sliv znaša 3,5 milijarde kilogramov. Od tega pridelava Jugoslavija 1,2 milijarde kilogramov, kar je več kot tretjina celotnega svetovnega pridelka.

Bogastvo vsake države računajo običajno tako, da izračunajo, koliko pridelka odpade na prebivalca. Od letne proizvodnje sliv v Jugoslaviji odpade na vsakega prebivalca države 60 kilogramov. V drugih državah je stanje takole: Združene države Amerike 5 kg, Francija 4, Nemčija 3 itd.

Jugoslavija izvažala slive v 23 držav, in sicer okoli 17 milijonov kilogramov, ostanek pa predelava v svetovno znano jugoslovansko slivovko, ki je pridelajo letno približno 100 milijonov litrov. To pa zopet pomeni, da odpade na posameznega prebivalca najmanj 6 litrov slivovke.

Pridelek bombaža v Evropi

V zadnjih dvajsetih letih je pridelek bombaža v Evropi dosegel štirikratni obseg. Cenijo, da je bilo v letu 1955/56 pridelanih okroglo 453.000 bal bombaža, to je okoli 98,2 milijona kg. Več kot polovica tega pridelka odpade že samo na Grčijo, katere proizvodnja je znašala 265.000 bal ali 57,45 milijona kg. Pridelek Španije cenijo na 150.000 bal (32,5 milijona kg), pridelek Italije na 30.000 bal (6,5 milijona kg) in pridelek Jugoslavije na 8000 bal (1,73 milijona kg) bombaža.

Zaloge nafte še za 35 let

Po cenitvah koncem leta 1955 znašajo zaloge nafte v svetu okoli 2.115 milijonov ton. S to zalogo bi bile potrebe po nafti, cenjeno na podlagi proizvodnje v letu 1955, kri-te za 34 let.

Kulturni stiki — trden most med Koroško in Slovenijo

Deželni glavar Wedenig na otvoritvi razstave koroških umetnikov v Ljubljani

Minulo soboto, tik pred začetkom letošnjega Ljubljanskega festivala, so v Moderni galeriji v Ljubljani odprli razstavo novejšega koroškega slikarstva, ki jo je v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo pripravil kulturni referat koroške deželne vlade.

Slovesne otvoritve so se poleg mnogih kulturnih in javnih delavcev Slovenije — med njimi podpredsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak, član izvršnega sveta LRS Boris Kocjančič, sekretar sveta za kulturo in prosveto Vlado Vodopivec in generalni tajnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Milko Kos — udeležili iz Koroške deželni glavar Wedenig, vodja kulturnega referata dr. Rudan ter zastopnika koroškega deželnega muzeja dr. Milesi in dr. Springschitzova.

Po pozdravnih besedah ravnatelja ljubljanske Narodne in Moderne galerije dr. Dobide sta deželni glavar Wedenig in Boris Kocjančič v svojih nagovorih poudarila pomen izmenjave tovrstnih prirediteljev za spoznavanje in medsebojno zблиžanje dveh sosednjih dežel.

Deželni glavar Wedenig je dejal, da go-

vori umetnost mednarodni jezik, ki ga vsi razumejo. Zato taki stiki gradijo trden most vzajemnega spoznavanja in razumevanja med sosednjima deželama in njunimi narodi. Koroška deželna vlada in oblasti Slovenije — je dejal — so v zadnjih letih zasledovali skupno prav to pot sodelovanja in prepričani smo, da je to prava pot, vsled česar se bomo trudili še nadalje za njeno poglobljanje. Nov korak na tej poti pa bo tudi bližnja razstava slovenskih impresionistov v Celovcu.

Otvoritvi koroške razstave v Ljubljani je tisk v Sloveniji posvetil posebno pažnjo. Slovenski poročevalec je v daljšem članku predstavil slovenski javnosti lik in delo vseh razstavljenih koroških umetnikov ter ugotavlja, da je Koroška kljub svoji obrobni položaji Dunaja ena glavnih gibal v celotnem sodobnem avstrijskem umetnostnem življenju. Članek tudi podčrtava koristnost takih zamenjav med deželama, ki imata zaradi svoje sosedstvene marsikaj skupnega, ter potrebo, da tudi v tem, v čemer sta si različni, omogočijo tesnejše spoznavanje, razumevanje in medsebojno oplajanje.

Število brezposelnih se je spet zmanjšalo

Koncem meseca junija je bilo objavljeno poročilo, iz katerega je razvidno, da se je število brezposelnih tekom junija 1956 ponovno znižalo. Tako so 30. junija našli 73.609 oseb, ki iščejo zaposlitev; od teh je bilo 28.988 ali 39,4 % moških ter 44.621 (60,6 %) žensk. V primerjavi z letošnjim majem se je število brezposelnih znižalo za 13.721 oseb.

Na Koroškem so koncem junija našli še 2750 nezaposlenih, kar pomeni, da se je njih število napram maju znižalo za 1097 oseb.

Število zaposlenih se je letos tekom meseca junija zvišalo za 26.561 oseb in doseglo 30. junija skupno 2.178.667 oseb, kar pomeni, da je bilo število zaposlenih letos koncem junija za 63.227 oseb višje kot pred enim letom.

Največje zvišanje števila zaposlenih so zabeležili meseca junija v kmetijstvu,

gradbeništvu in tujskem prometu, nekoliko manj pa v prehranbeni industriji in trgovini.

Za razširitev trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in Italijo

V prostorih Tržaške trgovinske, industrijske in kmetijske zbornice so bili zadnje dni razgovori med jugoslovanskimi in italijanskimi trgovinskimi zastopniki, kjer so obširno razpravljali o vprašanju trgovinske izmenjave med Tržaškim ozemljem in sosednjimi jugoslovanskimi področji. Ob tej priložnosti so poudarili, da obstajajo možnosti za znatno povečanje trgovinske izmenjave in da bi bilo treba takoj uvesti pred meseci sklenjeni trgovinski sporazum, ker bi bilo s tem medsebojno delo mnogo olajšano.

Z naše poti po Jugoslaviji:

Pol dneva v Zagrebu

Od Čateških toplic do hrvatske meje je samo še dobrih deset kilometrov. Ko smo drugega dne našega potovanja nadaljevali vožnjo proti vzhodu, bi bili komajda opazili, kdaj smo zapustili ozemlje Slovenije, če ne bi bila že prva vas na hrvatski strani pritegnila naše pozornosti: popolnoma na novo zgrajeno naselje z ličnimi eno- in večdružinskimi hišami, cvetočimi vrtovi in nasadi. Že ob prvem srečanju se nam je Hrvatska nasmehnila z vabljivim in prikupnim licem. Spet smo zavozili na ravno, asfaltirano cesto, motorji avtomobilov so lahko sproščeno zabrnili. Kmalu je bil za nami Samobor, mestece z okoli 5.000 prebivalci, kamor zlasti Zagrebčani radi zahajajo na izlete in letovišče. Nad mestecem, ki je postalo že v 13. stoletju svobodni trg, so še razvaline srednjeveškega gradu. Od tod do prvih zagrebških predmestij je komaj še pol ure avtomobilske vožnje.

Zgodaj predpoldne smo se ustavili v središču Zagreba — na Trgu republike. Za ogled vsaj najbližje okolice je bilo odmerjenega le malo časa. Kdor bi hotel vsaj nekoliko pobliže spoznati razsežnost in mnoge znamenitosti glavnega mesta Hrvatske, bi se moral ustaviti tu vsaj nekaj dni.

S 350.000 prebivalci je Zagreb drugo največje mesto Jugoslavije in kot pomembno kulturno, industrijsko in trgovsko središče uspešno tekmuje z Beogradom. Stari del mesta — Gornji grad — je naslonjen na podnožje razsežnega pogorja Medvenica z nad 1000 m visokim Sljemnom, novejši del pa se razprostira in širi v široko ravnino na jugu proti Savi in že tudi preko nje.

V gornjem gradu smo si ogledali okoličco Kaptola ter znamenito zagrebško ka-

tredalo, najpomembnejšo gotško zgradbo na ozemlju Jugoslavije. Tu sta grobnici kneza Zrinjskega in Frankopana, ki sta bila v 17. stoletju obglavljena zaradi zarote proti vladajočim Habsburžanom. Znamenita je tudi gotška cerkev sv. Marka, palača hrvatskih banov, nadškofijska rezidenca in druge monumentalne zgradbe v tem delu mesta. Zagreb je tudi bogat na lepih spomenikih. Med najlepše sodi Meštrovičovo delo — spomenik djakovskemu škofu Strossmayerju, markantni osebnosti v kulturnem in političnem življenju

področju se je zavzemal za hrvatsko bogoslužje v cerkvah, na cerkvenem konciliju pa je ostro nastopil in se protivil sprejetju dogme o papeževi nezmotljivosti.

Kot hrvatsko kulturno središče ima Zagreb poleg univerze z devetimi fakultetami še vrsto akademij, umetnostnih galerij, bogatih muzejev, gledališč ter arhivov in knjižnic, filmske atiljeje in mnoge druge kulturne ustanove. Med pomembne industrijske objekte pa sodijo tovarne električnih in orodnih strojev, parnih kotlov, kablov, tkanin in konfekcije, usnja in obutve, fotomateriala, papirja, in zdravil. Daleč po svetu pa slovijo tudi mednarodni zagrebški velesejmi, ki bodo v bodoče še pridobili na privlačnosti in pomenu z zgraditvijo novih velesejskih prostorov, ki z delom 2000 delavcev in tehnikov že rastejo na desnem bregu Save in bodo kot prva faza že letos septembra služili kot razstavišče raznim panogam jugoslovanskega gospodarstva in mnogim tujim državam z vseh koncev sveta.

Na povabilo in v družbi predstavnikov Ljudske tehnike Hrvatske, ki so nam ob gostoljubnem sprejemu v svojih poslovnih prostorih najprej dali vpogled v vsebino in razsežnost tehničnega izobraževalnega (Nadaljevanje na 8. strani)

Zagreb — na Trgu republike

Jugoslovčanov v drugi polovici minulega stoletja. Zlasti se je proslavil s svojim delom za bratstvo med Hrvati in Srbi, bil je ustanovitelj Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, galerije slik in univerze v Zagrebu ter podpornik najrazličnejših kulturnih prizadevanj. Na cerkvenem

PO ŠIRNEM SVETU

New York. — Avtobusna podjetja v Talasiju v Floridi so ustavila promet spričo hudih izgub, nastalih zaradi bojkota temnopoltega prebivalstva. Predstavniki črnopoltega prebivalstva so zahtevali ustanovitev mešane komisije, ki naj bi uredila vprašanja rasnega razlikovanja. Zahtevali so tudi, naj bodo v prihodnje sprevidniki na avtobusih tudi črnci.

Tetuan. — Skupna maroško-španska komisija je začela razpravljati o položaju v španskem Maroku in pripravljati predloge obema vladama, kako prenesti oblast na tem področju na suvereno maroško vlado.

Kairo. — Prihodnji teden bo v Kairu tristranska konferenca predstavnikov vlad Egipta, Sirije in Libanona. V dobro obveščenih krogih dajejo tem razgovorom poseben pomen z ozirom na to, da je do njih prišlo neposredno po obisku novega sovjetskega zunanjega ministra Šepilova v Egiptu.

Washington. — 650.000 ameriških je-klarjev je stopilo v stavko, ker med delodajalci in sindikalnimi predstavniki ni prišlo do sporazuma pri pogajanjih za nove plače. Delavci imajo velike je-klar-ske obrate pod svojo kontrolo in posamezni delavci skrbijo le toliko, da se plavži ne ohladijo. Hrano jim prinašajo stavkujoči kar v zavode.

Sydney. — Iz uradnih podatkov je razvidno, da je v zadnjih dvanajstih mesecih zapustilo Evropo 32.200 ljudi in se preselilo v Avstralijo. Med temi je 11.500 Nizozemcev, 9.500 Italijanov, 6.200 Nemcev in okoli 5.000 Avstrijcev. V teh številkah pa niso zajeti tisti, ki so se preselili v druge države onkraj luže.

Sucré. — Bolivijska vlada je sporočila, da so v Boliviji odkrili zarotniško skupino, ki zajema med drugimi tudi 50 bolivijskih politikov. Kakor poroča vlada dalje, je bilo 27 zarotnikov aretiranih.

Kairo. — Predsednik egiptске republike Naser je sestavil novo vlado. V tej vladi trije bivši člani revolucijskega sveta niso več zastopani. Ustanovljena so bila tri nova ministrstva: ministrstvo za trgovino in industrijo se je razdelilo na dve ministrstvi; ustanovljeno je bilo ministrstvo za agrarno reformo, dalje ministrstvo za državni načrt in razvoj ter ministrstvo za delo, ki ga vodi minister za socialne zadeve.

Ceylon. — Kakor poroča ceylonski ministrski predsednik Solomon Bandaranaike, je Velika Britanija dala svojo načelno privolitev za opustitev vojaških oporišč na Ceylonu.

Berlin. — V prvem polletju leta 1956 je bilo v Vzhodni Nemčiji iz političnih razlogov obsojenih 237 oseb. Devet oseb je bilo obsojenih na dosmrtno ječo v kaznilnici, ostali pa so bili obsojeni na skupno 1388 let zaporne kazni.

Lima. — Predsednik Peruja general Manuel Odría je z dekretom ukinil ustavne svoboščine v deželi za dobo tridesetih dni. Ta ukrep je bil baje potreben, ker je začelo stavkati 100.000 delavcev in rudarjev, kar »da ogroža življenje in imetje državljanov«.

Peking. — V Severni Koreji se je začela delna demobilizacija vojske. Demobiliziranih bo vsega skupaj 80.000 vojakov.

Washington. — Ameriški senat je sprejel z 48 proti 40 glasovom demokratiški dopolnilni načrt zakona, po katerem se proračun vojnega letalstva poveča za blizu 220 milijonov dolarjev. Proračun za obrambo znaša 35 milijard dolarjev, od tega je skoraj polovica namenjena vojnemu letalstvu.

London. — Velika Britanija in ZDA so sklenile sporazum, po katerem lahko ZDA preizkušajo dirigirane izstrelke nad britanskimi otočjem Sv. Lucije, Lindworskimimi otoki in otokom Ascencion, ki leži v Južnem Atlantiku med brazilsko obalo in belgijskim Kongom. Za čas poskusov bodo preselili prebivalstvo z otokov.

Ljubljanski festival

Sporod od 9. do 21. julija

9. VII.: B. Smetana: »Prodana nevesta«. Predstava ljubljanske Opere. (V Križankah)
10. VII.: R. Strauss: »Nekdanje svečano-
sti«; W. A. Mozart: »Les petits
riens«; J. Gotovac: »Simfonično
kolo«. Predstava baleta ljubljans-
ke Opere. (V Križankah)
11. VII.: B. Smetana: »Prodana nevesta«. Predstava ljubljanske Opere (V Križankah)
12. VII.: Večer indonezijskih plesov in pe-
smi. Prvi nastop indonezijske
folklorne skupine v Jugoslaviji.
(V Križankah)
14. VII.: Večer indonezijskih plesov in pe-
smi. (V Križankah)
15. VII.: Koncert C. Součkov (Hamburg)
in M. Čangalovića (Beograd). (V
predverju Križank)
16. VII.: Koncert Slovenske filharmonije.
Prokofjev: VII. simfonija; Oster-
čeva klasična uvertura; Dvořá-
kova V. simfonija »Iz novega
sveta«. (V predverju Križank)
17. VII.: J. K. Menotti: »Konzul«. Predsta-
va beogradske Opere. (V oper-
nem gledališču)
18. VII.: K. Baranovič: »Kitajska pravljica«
in M. Thiriet: »Kraljica oto-
kov«. Balet beogradske Opere. (V
opernem gledališču)
19. VII.: J. K. Menotti: »Konzul«. Predsta-
va beogradske Opere. (V oper-
nem gledališču)
19. VII.: M. Begovič: »Brez tretjega«. SNG
Trst. Predstava v krogu. (V vite-
ški dvorani Križank)
20. VII.: K. Baranovič: »Kitajska pravljica«
in M. Thiriet: »Kraljica oto-
kov«. Balet beogradske Opere.
(V opernem gledališču)
21. VII.: M. Begovič: »Brez tretjega«. SNG
Trst. Predstava v krogu. (V vite-
ški dvorani Križank)

Knjiga mora biti dostopna najširšim plastem ljudstva

Sredi junija se je zaključil v Florenci XIV. kongres Mednarodne zveze knjižnih založnikov, katerega so se udeležili zastopniki 18 držav. Med njimi so bili poleg italijanskih založnikov še Nemci, Avstrijci, Amerikanci, Francozi, Angleži, Norvežani, Švicarji in drugi. Glavna točka, o kateri so razpravljali na tem kongresu, je bila, kako razširiti knjigo, obravnavali pa so tudi cene izdaj in vprašanje organizacije knjižnega trga po raznih državah. Vse premalo pa je bilo govora o drugem važnem problemu, o kakovosti blaga na knjižnem trgu.

Norveški založnik iz Osla Harald Grieg je govoril o »žepni« izdaji knjig in o drugih cenjenih izdajah. Švicarski založnik Bruno Mariacher iz Züricha pa je obravnaval vprašanje knjižnega trga.

Tudi med debato so mnogo razpravljali o ljudskih izdajah knjig, ki so cenejše in zato dosegljive širokim slojem. Poleg tega pa je treba reorganizirati sedanji način prodaje. V tem primeru so udeleženci kon-

gresa navajali za primer ZDA, kjer prodajajo knjige ljudskih izdaj ne samo po knjigarnah, ampak tudi po drugih trgovinah, celo v drogerijah, hotelih in v avtobusnih čakalnicah.

Reorganizacija knjižne prodaje je zlasti nujno potrebna v Italiji, kjer imajo po statističnih podatkih komaj eno knjigarno na 68.000 prebivalcev, kar vsekakor predstavlja rekord med vsemi državami, ki so bile zastopane na kongresu.

Milanski založnik Alberto Mondaroni je na kongresu tudi priznal potrebo po cenjenih izdajah knjig ter predlagal italijanskim založnikom, naj bi ukrenili vse potrebno, da bi že v bližnji bodočnosti prišla med postavke družinskega računa poleg perila, električne luči itd. tudi knjiga, ki pa mora imeti seveda tako ceno, da bo dosegljiva najširšim plastem. Knjiga pa seveda zaradi tega ne sme zgubiti na kvaliteti.

Ljudske izdaje knjig imajo v Italiji že tradicijo. Gre torej samo za vprašanje,

kako približati knjigo širokim slojem ljudstva, tudi po manjših krajih, kjer knjigarne ne obstajajo.

Kakovost cenene knjige, organizacija in način prodaje in cene, so bili problemi, s katerimi se je bavil kongres založnikov. Zaključke, do katerih so prišli, je sedaj treba v praksi izvajati.

Za nas so pogoji nakupa knjig še dokaj ugodni. Zlasti v Sloveniji je na gosto razpredena prodajna mreža knjigarn in tudi po ceni so knjige dostopne širokim slojem. Predvsem lahko omenimo različne knjižne zbirke, ki so postale v zadnjih letih med ljudstvom zelo priljubljene, tako »Prešernova knjižnica« in »Kmečka knjiga«, katerih knjige si za majhen denar lahko nabavimo v slovenski knjigarni v Celovcu, Gasometergasse 10.

KULTURNE DROBTINE

Stiki jugoslovanskih in sovjetskih književnikov

Letos septembra in oktobra bo prišlo do izmenjave delegacij književnikov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Delegacija sovjetskih pisateljev bo prišla na obisk v Jugoslavijo v času od 1. do 20. septembra, predstavniki jugoslovanskih književnikov pa bodo odpotovali v Sovjetsko zvezo 23. septembra. V Sovjetski zvezi bodo ostali do 15. oktobra.

Sovjetski umetniki v Benetkah

Tajništvo beneškega bienala sporoča, da bo na letošnjem bienalu sodelovala tudi Sovjetska zveza, katera se te znamenite tradicionalne razstave že od leta 1934 ni več udeležila. Prireditelji bienala so predlagali, naj bi SZ prikazala razvoj umetnosti v svoji deželi v zadnjih dveh desetletjih. V sovjetskem paviljonu bodo razstavljena dela več likovnih generacij. Izbor del, ki ga bo sestavil namestnik direktorja Državne galerije Trečakovskaja A. G. Nedošvin, bo vsekakor predstavljal zanimivo panoramo idealov, ki inspirirajo sovjetske umetnike.

Chaplinu so predpisali 1,100.000 dolarjev davka

Na račun dohodkov, ki jih je imel leta 1953, so ameriške davkarje predpisale znamenitemu filmskemu komiku Charliju Chaplinu 1,100.000 dolarjev davka. Chaplin je septembra leta 1952 zapustil ZDA, toda šele aprila 1953 je obvestil ameriški konzulat v Ženevi, da se ne namerava več vrniti v ZDA. Ameriške oblasti so izračunale, da je imel Chaplin v Ameriki 2,7 milijona dolarjev dohodkov, in sicer en milijon od prodaje delnic, en milijon od dividend filmske družbe ter 700.000 dolarjev od prodaje svojega studia.

Prosveta v deželah pod skrbniškim varstvom

Najpomembnejši rezultat letošnjega zasedanja komiteja OZN za informacije o deželah pod skrbništvom je posebna študija o prosveti v teh deželah. Poročilo o tem problemu bo predloženo Generalni skupščini OZN.

V poročilu je izraženo mnenje, da je treba v teh deželah uporabiti politiko, ki bo prebivalstvu omogočila, da bo samo sodelovalo pri odločitvi, kakšne naj bodo oblike prosvetljanja in vzgoje. Države-skrbnice morajo pripraviti program, ki naj obsega različne faze, da bi čim prej dosegli splošno osnovno izobrazbo in likvidiral nepismenost. Okrepiti je treba kroženje vesti in novic v različnih oblikah informacij in vzgoje, vključujoč tisk, radio in kino. Prav tako je treba vzgojo v šoli

povezati z življenjem in kulturo v pokrajini z vsakodnevnimi potrebami in problemi ljudi. Poleg organizacije osnovnih šol je treba razširiti tudi srednješolsko mrežo, ki pa naj ima čim večjo elastičnost. Ustanove, kjer naj bi pridobili dijaki nižješolsko izobrazbo, je treba ustvariti takoj, kjerkoli je mogoče. Zaradi težav, s katerimi je povezana ustanovitev novih univerz, komite priporoča, naj bi ustvarjali skupne ustanove, kakor že obstoje v nekaterih delih Afrike, Azije, Zapadne Indije in Pacifika.

Največjo težavo pri razvoju prosvete na ozemljih pod skrbništvom povzročajo majhne finančne možnosti. Zato komite zahteva od držav-skrbnic, da povečajo izdatke za prosveto.

Dubrovniške poletne igre so se začele

Letošnje dubrovniške poletne igre, ki so tokrat že sedme, so se začele preteklo soboto, in sicer pod pokroviteljstvom predsednika FLRJ maršala Tita. Zvečer so že po ustaljenih ceremonialih otvorili igre. V sprevodu je bilo videti dostojanstvenike stare dubrovniške republike in like iz dela Hanibala Luciča, Palmotičevega »Pavlimira« in Gunduličeve »Dubravke«. Otvoritevna slavnost je bila zasnovana po Marjan Držičevih delih ter delih Gunduliča in Palmotiča. Potekala je na prostoru med Kneževim dvorcem, stopniščem cerkve sv. Vlaha, poslopjem dubrovniške mestne občine, mestnim zvonikom in teraso palače »Sponza«.

Poletne igre so se pričele ob bengaličnem ognju in grmenju topov. Trajale bodo do 31. avgusta in bodo v teh dveh mesecih uprizorili vsak dan vsaj po eno dramsko, glasbeno, baletno ali folklorno prireditev na enem izmed 17 naravnih gledališč, ki služijo za dubrovniške poletne igre.

Razen ustaljenih prireditev, kot je Shakespearov »Hamlet« na trdnjavi Lovrijenac in »Cid« na trdnjavi Revelin, bodo letos prvič uprizorili v srednjeevropskem ambientu trdnjave Lovrijenac opero »Lukrecija« znanega angleškega skladatelja Benjamina Bightona. Skladatelj Bighton bo sam sodeloval pri letošnjih dubrovniških igrah, kjer bo na klavirju spremljal slovitega tenorista P. Pearsa, ki bo imel v začetku avgusta solistični koncert v atriju Knežjega dvorca.

Letos bo tudi mnogo večja udeležba tujih sodelavcev v glasbenem delu programa. Ob koncu julija bo imel Jurij Bukov iz Sofije klavirski koncert. Tudi komorni trio »Suk« iz Prage bo priredil svoj koncert. V juliju bo prav tako imela svoj solistični koncert znana sopranistka Zinka Kunc, članica Metropolitan-opere v New Yorku. Britanski tenorist Taylor pa bo imel svoj koncert ob koncu avgusta, medtem ko bo romunska operna pevka Lucija Stavescu pela vlogo Desdemone v Verdijevi operi »Othello« v izvedbi zagrebske Opere v začetku julija.

Program letošnjih dubrovniških poletnih iger potrjuje veliki ugled, ki ga uživa ta velika jugoslovanska kulturna manifestacija, in to ne samo v jugoslovanski, marveč v svetovni javnosti.

Marija Janežič:

Doprinos koroških Slovencev k občeslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Plod Ellerjevega zanimanja in proučevanja modernega literarnega prizadevanja v svetu in doma je bila razprava *Moderno kritično stališče* v Ljubljanskem Zvonu 1898, v kateri se je Eller dotaknil takrat zelo aktualnega predmeta, to je modernih literarnih napravov v slovenski literarni javnosti. Razprava, ki je povzročila v katoliškem taboru mnogo prahu, je prava apologija svobodne umetnosti. S teoretičnimi literarnimi vprašanji se pozneje ni več bavil. Posvetil se je le pesništvu in temu ostal zvest do svoje smrti.

Kot pesnik je Eller slovenski javnosti razmeroma malo znan. Delno je temu krivo to, da njegove pesmi do leta 1947 niso izšle v posebni zbirki, temveč so bile razen 24 pesmi, ki jih je Anton Podbevšek leta 1944 priobčil v svoji knjigi »Slovenska lirika«, objavljene samo po revijah. Tudi pisalo se je o Ellerju zelo malo in še tisto, kar je bilo napisanega, so več ali manj negativne ocene. Tako je ostal neopažen, vedno v ozadju in ni žel nobenega priznanja za svoje delo, kljub temu, da najdemo med njegovimi pesmimi marsikaj dobrega.

Eller je začel s preprostimi lirskimi pesmimi z domovinsko motiviko, katere tudi pozneje ni opustil. Pozneje je prešel na globokomiselnne pesmi, kjer razmišlja o bogu, stvar-

stvu, smrti in minljivosti sveta in podobno, na primer V megli, Na gradu, Noč itd. Zadnjo je že Župančič ocenil za najlepšo Ellerjevo pesem in eno najbolj temnih lirskih pesmi v slovenski poeziji. Podobnih razmišljanjajočih pesmi ima Eller mnogo, delno so objavljene po revijah, večina pa jih je ostala v rokopisu. Z epskimi pesmimi in prozo ni poskušal nikoli, liriki je ostal zvest do konca. Sam je pravil, da je moral imeti nek ritem, drugače svoje misli ni mogel umetniško izraziti in je vsled tega ljubil verze z rimo.

Edina Ellerjeva pesniška zbirka *Koroške pesmi*, ki je izšla leta 1947 pri Slovenski Matici v Ljubljani na pobudo Otona Župančiča, vsebuje 60 pesmi z nacionalno domovinsko motiviko, kjer opeva svojo ljubljeno, nesrečno domovino Koroško, ki ždi že stoletja pod tujčevno pestjo. Opeva njene lepote, ljubka jezera, zelene gozdove, bele vasi, doline, reke in planine:

*Pa je ni dežele, da se z našo meri,
z belimi vrhovi, modrimi jezeri;
pesmi ni nad našo, da bil zvok ji slajši
mimo solz do vriska skok ji bil bi krajši.*

*Mož kje bolj prisrčnih, mož bolj bistroglatih
srečaš kakor v Rožu, kje še bolj šegavih?*

*In deklečev hvalo sama razodevaš,
ko v tolmunih lica ljubka jim obsevaš.*

(iz pesmi »Drava«)

Toda ta lepa zemlja, njegova rodna gruda, ki jo je moral zapustiti in zdaj po njej hrepeni ter ji poje pesmi, ta zemlja je mrtva in tudi njena pesem je postala otožna:

*O tiha krajina mi rodna,
kam dela govor svoj si in obraz,
še pesem, ki te pomni je nezgodna
in v trušču tujem jo pogrebe čas.*

(iz pesmi »Mrtva zemlja«)

In ta rodna zemlja nima prostora več zanj:

*Koroško nisi več mi domovina,
le venec ljubkih brd si še in planj,*

*— — — — —
Nimaš ne vrat ne praga več za sina
da noter najde ko bučela v panj.*

(iz pesmi »Domovina«)

Skozi vse pesmi se čuti velika pesnikova bol nad izgubljen domovino, ki jo je ljubil do zadnjega in se vračal k njej v svojih pesmih kot izgubljeni sin, brezdomec. Ni le plaha njegova pesem, tiha in bolna je koroška beseda in komaj diha, saj je že sto let minilo, odkar so zadnjega pevca pokopali, katerega strun glasu noben dedič ni rešil:

*Visoke pesmi, bomo še jih čuli?
Zravnar je davno kdaj že grob Urbanu
poslej umira glas v Korotanu.*

(iz pesmi »Tiha pesem«)

Ob izidu zbirke so izšle v slovenskih revijah in listih malo pohvalne kritike, ki pa pesniku niso jemale veselja do nadaljnjega dela. Te ocene oziroma kritike so z ozirom na določene pesmi sprejemljive, upoštevajoč vse Ellerjevo delo pa so preostre. Kljub nedostatkom in pomanjkljivostim, ki jih kritiki natevajo, to so jezikovne hibe, okornost v izrazu, raztrganost, prenatrpanost ipd., bi Eller kot pesnik v slovenski javnosti zaslužil nekoliko več priznanja in pohvale, čeprav v slovensko liriko ni prinesel formalno nič novega. Novo pa je to, kar je prinesel motivno — zakaj v njegovih pesmih je zaživela slovenska Koroška, kateri je postavil prelep spomenik.

S povestjo je obogatil koroško literaturo Ellerjev sodobnik, nekaj let mlajši Ožbalt Ilavnik, na Koroškem znan kot *veseli rebrški Ožbej*; pod tem psevdonimom je pisal tudi v celovski Mir. Rodil se je leta 1876 v preprosti hiši na Rebrci pri Železni Kapli. Po osnovni šoli in domačem kraju je obiskoval gimnazijo v Celovcu, kjer je na željo staršev stopil tudi v bogoslovje, toda po enem letu zopet izstopil in se posvetil pravnim študijam v Gruziji, kjer je promoviral leta 1905. Kot sodnijski pripravnik je služboval v Celovcu, leta 1908 je postal sodnik v Št. Lenartu v Slovenskih Goricah, kjer je kot tak, pozneje kot svetnik deželnega sodišča ostal do upokojitve leta 1939.

(Se nadaljuje)

Otroci iz Slovenije na počitnicah v Sekiri

V počitniškem domu »Sonnenland« v Sekiri ob Vrbskem jezeru bo prihodnji ponedeljek zaključila prva skupina 250 jugoslovanskih otrok svoje tritedensko letovanje, prirejeno tudi letos v okviru počitniške izmenjave med Slovenijo in avstrijsko socialistično organizacijo »Kinderfreunde«.

V tej skupini so v pretežni večini otroci delavskih družin iz okrajev Maribor, Murska Sobota, Gornja Radgona, Ljutomer, Ptuj, Dolnja Lendava, Novo mesto, Ljubljana in Pula. Več kakor polovica vseh otrok je med NOB izgubila enega ali oba roditelja. Kljub neugodnemu vremenu se mladi gostje v naši deželi prav dobro počutijo in so si pod skrbnim varstvom

spremnega osebja na avtobusnih izletih ogledali že mnogo naših lepih krajev kakor Gospa sveto, Štalensko goro, Ostrovice, Beljak, Baško jezero in Vrbo.

Predvčerajšnjim popoldne so v počastitev jugoslovanskega državnega praznika — Dneva borcev — priredili prirčno svečanost, katere so se med drugimi udeležili tudi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Dušan Bravničar, deželni glavar Wendenig, upravnica počitniškega doma dr. Herzogova, predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter in drugi. Po

pozdravnih besedah upravnika kolonije tov. Baumana so se zvrstili skrbno pripravljene pevski nastopi, recitacije, dueti, folklorni plesi in alegorične slike. Med nastopajočimi se je posebno izkazal številčno močni in glasovno kvalitetni mladinski zbor iz Radgone zlasti v zaključnih pesmih »Na oknu glej obrazek bled« in »Bolen mi leži...«, pa tudi vse druge točke prireditve so bile videne izraz, da posvečajo mladi letoviščarji iz sosednje države del svojih počitnic tudi kulturnemu udejstvu vanju.

Reprodukcijski večeri glasbenih šol

Številni reprodukcijski večeri glasbenih šol ob koncu leta pričajo, da kljub vsesplošni tehnizaciji mladina le ni izgubila smisla za lepoto neposrednega glasbenega izvajanja. Nasprotno kažejo prav letošnji reprodukcijski večeri glasbenih šol kvantitetno in kvalitetno raven, da je soditi, da je končno minila nevarnost, da bi radio, gramofon in drugo spodrinilo potrebo in smisel za neposredno glasbeno šolanje.

V vrsti glasbenih šol jasno prednjači deželni konservatorij, katerega učenci so pokazali izredno veliko znanja. Marsikateri učenec se je izkazal kot glasbeni talent, ki bi zaslužil še prav posebno individualno nego.

Morda so v tem pogledu bolj na mestu privatne glasbene šole. Reprodukcijski večeri letih so sicer nastopili z manjšim številom učencev, toda bolj je prišla do izraza individualna vzgoja, ki pa je v glasbi izredno važna. Tu bi posebno omenili prikaz dela in uspehov klavirske šole Franciske Formanek, ki je bil zadnji tork v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu. Pri najmlajši petletni učenki pa do že umetniško podajajočih večletnih učencev se je pri vsakem posameznem učencu jasno videla individualna nega priznane glasbene vzgojiteljice. Tako je bil večer, na katerem so učenci predvajali dela Fr. Schuberta, C. Gur-

litta, Fr. Händla, P. Zilcherja, J. Haydna, W. A. Mozarta, L. v. Beethovna, N. Wilma, N. Karganoffa, Fr. Chopina in drugih, resno doživljali. Med mladimi učenci zaslužijo posebno priznanje Hermann Rainer, Rozalija Prušnik in Dorli Antoni, od starejših pa so se izkazali Heidi in Inga Prokop, Erika Prauneis, Traudl Mrack, Inge Martinjak, Utta Mayer in Lilly Biedermann. Ti so deloma tudi sodelovali pri izvajanju komorne muzike, ki je kot vložek z umetniškim izvajanjem violinista g. prof. Meisterja in čelista g. Ludwiga v. Comellija še posebno poživila večer. Šola, ki je lani praznovala svojo tridesetletnico, je tudi z letošnjim reprodukcijskim večerom potrdila svojo visoko raven.

Veseli dogodek v Maloščah

Ko dva mlada človeka nastopita skupno pot skozi življenje in si obljubita, da bosta delila vesele ure ter skupno prenašala trenutke žalosti in skrbi, to potem ni zadeva le teh dveh samih, marveč se takega pomembnega življenjskega dogodka veselijo tudi vsi njuni svojci, prijatelji in znanci. Za to smo se zadnjo nedeljo v juniju

Obvestilo staršem

Letošnja počitniška kolonija

Ker bodo otroci letos letovali v Jugoslaviji samo v eni izmeni, in sicer od 17. VIII. do 8. IX. 1956, imamo možnost, da podaljšamo rok za prijavo otrok do vključno 15. julija 1956. Otroci bodo letovali v Crikvenici v domu »Vladimirja Nazora«. Starši lahko prijavijo otroke v starosti od 7. do 13. leta. V prijavi pa morajo navesti sledeče podatke:

1. Ime, poklic in naslov staršev,
2. ime otroka in njegove rojstne podatke,
3. če je otrok že kdaj bil v koloniji in kolikokrat.

Pogoj za sprejem otroka je, če je družina naročena na list »Slovenski vestnik« ali če izstavi priporočilo domače Slovensko prosvetno društvo ali zadruga. Režijski prispevek bo letos znašal 100 šilingov.

Starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo obvestili po končanem prijavnem roku pismeno. Hkrati bomo sporočili, kdaj bodo odšli na letovanje in do kdaj morajo poslati zahtevane dokumente, kakor slike, zdravniška spričevala ter tudi režijski prispevek.

S prijavi pohitite in jih pošljite pravočasno na naslov:

Počitniška kolonija

»Slovenski vestnik«

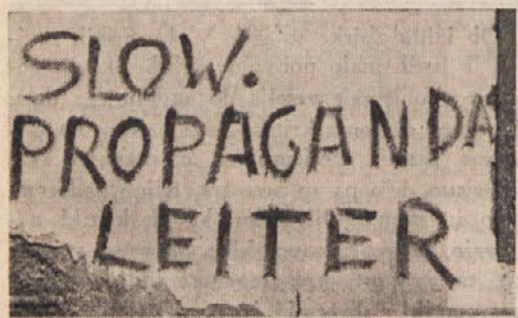
Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Ponovno ščuvanje v Žrelcu

(Nadaljevanje s 1. strani)

oblast podvzela potrebne korake proti takšnemu ščuvanju potom tiska, ki nujno rodi škodljive posledice za narodnostni mir v deželi in povzroča posameznim državljanom tudi materialno škodo. Oboje se je v žrelskem primeru spet očitno pokazalo.

Treba bi bilo tudi pojasniti, ali drži trditev omenjenega lista, da »bodo oblasti zelo natančno gledale na prste« gostu iz sosedne države. Smatramo, da imajo oblasti predvsem dolžnost in nalogo, da ščitijo osebno varnost domačih državljanov pa tudi gostov, ki obiščejo našo deželo s privoljenjem naših konzularnih predstavnikov. V žrelskem primeru pričakuje vsa poštena javnost, da bodo kmalu našle hujskače, izzivače, napadalce in mazače ter jim odmerile zaslužene kazni. Vendar, ko smo se predvčerajšnjim — po 11 dneh! — zanimali pri orožništvu v Žrelcu, smo dobili pojasnilo, da bodo »danes poslali prijavo državnemu pravdnistvu in okrajnemu glavarstvu«. Mar ne teče stvar nekoliko prepočasi? V dru-

gih, dostikrat mnogo manj škandaloznih primerih znajo oblasti zelo hitro in uspešno ukrepati. (Preiskava o razstrelitvi partizanskega spomenika sodi očitno med izjeme počasnosti, saj traja že kmalu tri leta!)

In še bese do čudnega zadržanju tiska. Razen ene same izjeme noben list ni objavil in obsodil ostudnih dejanj skupine nekulturnih šovinistov v Žrelcu, početja podtalnih kriminalnih elementov. Kdor molči, kaže, da se strinja, pravi latinski pregovor. Posebej značilno pa je, da niti Tednik-Kronika, niti nemški klerikalni tisk, ki sicer zelo rad narveza svojim bralcem izmišljotine o terorju proti duhovnikom v Jugoslaviji in o nevarnostih obiska te dežele, noče zapisati sramotne resnice, da je bil v naši deželi napaden osivel duhovnik prav iz te države.

Kakor smo izvedeli, se je jugoslovanski generalni konzul v Celovcu s pismenim protestom na koroško deželno vladu in varnostno direkcijo zavzel za zaščito g. kanonika dr. Arnejca ter izrazil pričakovanje, da bodo naše oblasti čim prej ugotovile in kaznovale napadalce.

Cirkovče „na jezeru“!

Skorajda dnevno deževanje v zadnjih dveh tednih je povzročilo, da so številni potoki prestopili bregove in se je voda razlila po bližnjih njivah in travnikih ter preplavila ceste in poti. Tako je bilo tudi v Cirkovčah, od koder smo prejeli naslednji dopis, ki pa ga vsled pomanjkanja prostora v zadnji številki našega lista objavljamo šele danes:

Tudi pri nas smo pred dobrim mesecem postali »svetovno« znani. Jezero že imamo, samo hotelov nam še manjka, pa tudi to bomo nadoknadili, ker vidimo, da je potrebno. Tuji gospodje že prihajajo in si ogledujejo naše »jezero«; izgleda, da se jim kar dopade. Tudi izkušnje nas učijo, da je ob jezeru za kmete ugodno, ker lahko prodajo svoje poljske pridelke, saj gospoda rada je. Pri nas pa smo še bolj revni, zato bi tudi mi radi postali bogati, kajti revnih ljudi se le malo kdo rad spomni in se nihče ne briga zanje, če ravno so v sili, v kakršni smo mi sedaj, ko je skoraj pol vasi pod vodo. Pod vodo pa so tudi naši travniki od Nonče vasi do Cirkovč. Voda stoji skoraj en meter visoko. Poleg tega imamo že dolgo časa zaprto cesto, ker je na njej do pol metra vode in se le malokateri upa peljati z avtomobilom, pa še tisti, ki pelje, običiči, ker pride voda do bencina.

Vprašajte Hutarja na Belšaku, kako se mu je godilo, ko je hotel z avtom prispeti v Cirkovče, pa je zaradi tega, ker je voda prišla do bencina, običičal in je moral avtomobil s konjem potegniti iz velike luže. Podobnih primerov se je dogodilo več.

Edina škoda je, da ta povodenj ni bila že pred 13. majem, ko s nam hodili razni agitatorji volivce snubit. Bilo jih je toliko, da bi lahko popili vso vodo, če bi vsak le malo pil!

Tedaj so nam obetali vse, a danes nas noče nihče videti, ko smo mi v sili. Menda se tudi komisija boji, da ne bi utonila, ker je ni in ni na spregled, čeprav smo jo zahtevali že takrat, ko se je naša katastrofa začela. Komisija je sicer bila v maju, ko je bilo vse suho. Takrat je ugotovila, da ni nobene nevarnosti, da bi potok prestopil bregove, a sedaj je slika popolnoma

drugačna; voda se steka po naših travnikih in njivah, pa tudi drugod bi se lahko vozili s čolni.

Mi tukaj odločno zahtevamo takojšnjo komisijo in nekakšno pomoč, da ne bomo imeli škode po naših lepih travnikih in njivah, kakor jo imamo v veliki meri že pri samem senu. In komu naj pripišemo vso to škodo in krivdo? Mogoče kmetom ali tistemu, ki ima ribolov? Navada pri nas je, da vsako leto enkrat očistimo rečno strugo, v kateri zraste mnogo mahu, pa peska se tudi dosti nabere. Ker pa se boji jo za ribe, nam ne pustijo čistiti struge, ko je voda majhna. Taka je svoboda danes!

Iz Bistrice v Rožu v Pliberk po novi poti po Karavankah

V zadnji številki se nam je v natisu tega sestavka pripetila neljuba pogrška in prosimo čitatelje, da nam to oprostijo. V naslednjem ponatisku jemo popravljeni članek v celoti:

Celovška sekcija Avstrijskega planinskega društva nas je naprosila, da objavimo naslednji sestavek:

Prejšnja mreža markiranih poti v Karavankah je v vojni in povojni dobi propadla. Tudi večina planinskih koč je bilo požganih. Vendar je po napornem delu planinskemu društvu uspelo zgraditi Celovško koč, gorska reševalna služba pa je na Obirju postavila Kapelško koč. Planinska društva so poti k tem kočam skrbno markirala. Celovška sekcija Avstrijskega planinskega društva pa je poleg tega markirala številne poti in steze čez Karavanke.

Od teh poti so sedaj izbrali najprimernejše in tako ustvarili zvezo po slemenih in grebenih Karavank od Bistrice v Rožu do Pliberka v Podjuni. Ta dolga pot je enotno markirana v rdeče-belo-rdečih barvah. Ta karavanska pot se prične v Bistrici v Rožu in vodi preko Mač v Zavrh, mimo Jožofa k Celovski koči, čez Stince in Ogrisovo planino na Poden, kjer sta go-

stilni Serajnik in Podnar, dalje na Kozjak do Dajč-Petra ob Ljubeljski cesti, nato čez Zrlovc, Bajdiše in Javernik v Sele-Cerkev, čez Šajdo na Obir do Kapelške koč. Od tod po Prugarjevi stezi v Železno Kaplo, po Lobniški grapi do gostilne Repel, na Peco in od tod v Pliberk. S Pece vodi več poti. Rdeče je označena pot z Bistriškega vrha, ki pelje preko Globasnice v Pliberk, ne da bi vodila preko jugoslovanskega ozemlja. Celotna pot po Karavankah predstavlja nekako šestdnevno potovanje po gorskem svetu.

Ta pot, ki so jo člani planinskega društva brezplačno uredili in markirali, bo potnikom olajšala potovanje po hribih in tako privedla prav v te gore nove prijatelje.

KOLEDAR

Petek, 6. julij: Izaija
Sobota, 7. julij: Vilhelmd
Nedelja, 8. julij: Elizabeta
Ponedeljek, 9. julij: Tomaž
Torek, 10. julij: Amalija
Sreda, 11. julij: Olga
Četrtek, 12. julij: Mohor

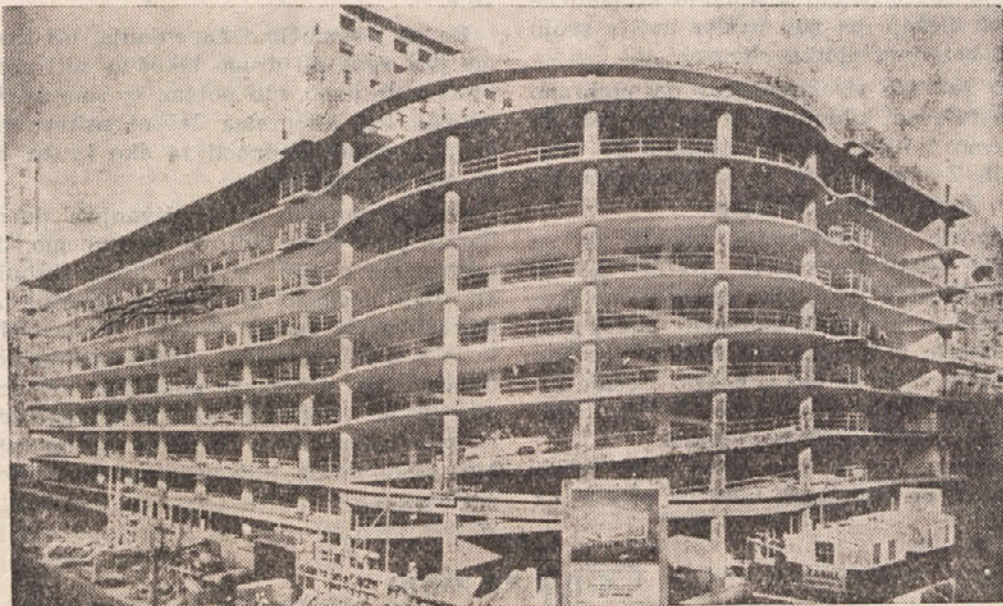
Avtomobilski promet v New Yorku

Največje ameriško mesto se je dosedaj lahko postavilo z največjim številom prebivalstva v Ameriki, v svetovnem merilu pa je takoj za Londonom. Sedaj se mu obeta, da se bo lahko postavilo z novim in dokaj svojevrstnim rekordom, namreč, da se na njegovih ulicah nahaja skoraj vsak dan približno toliko avtomobilov, kot ima prebivalec. Posledice naraščajočega prometa vse bolj grozijo desetmilijskemu mestu, da bodo popolnoma zavrele ves promet.

Zlasti pereče je to vprašanje v središču mesta, Manhattanu, kjer prebiva 8 milijonov prebivalcev, ki zaradi velikega števila avtomobilov skoraj ne morejo več na ulice. Strokovnjaki za promet skušajo najti najboljšo možno rešitev tega problema, vendar vse kaže, da ne bo drugega izhoda, kot zapreti za ves Manhattan avtomobilski promet. Položaj pa seveda ni nič boljši za predmestja New Yorka, kjer so oblasti že dosedaj izdale nekaj čez tri mi-

ljone šoferskih dovoljenj lastnikom avtomobilov, ki prebivajo v New Yorku. K temu številu pa moramo prišteti še veliko število avtomobilov, katerih lastniki stanujejo izven mesta in prihajajo v mesto po opravkih z avtomobili. Najnovejši statistični podatki govorijo, da ima že vsaka

Strokovnjaki v Ameriki se ukvarjajo tudi z drugim vprašanjem, in sicer, kam spravljati ogromno število avtomobilov? V mestih primanjkuje vse bolj in bolj prostora za parkiranje. In to vprašanje skušajo rešiti s posebnimi zgradbami, parkirnimi prostori v nadstropjih.

tretja družina po dva avtomobila! Invazija »Kobilic dvajsetega stoletja«, kot Američani za šalo imenujejo vse večjo poplavo avtomobilov na svojih cestah, pa ima za posledico težave pri urejanju prometa, kot se to najbolje kaže prav v New Yorku.

Kot velika palača ali sanatorij s terasami se nam zdi velika zgradba za parkiranje avtomobilov, ki so jo zgradili v San Francisku. V palači, ki nam jo kaže AND-slika, je prostora za 1200 avtomobilov.

Hitler napoveduje maščevanje Nacistični maneuver ali dobra kupčija?

Po vsej Nemčiji, posebno pa po Bavarski, tajno prodajajo gramofonske plošče z govori, ki jih je imel — letos sam Hitler. Tako poroča del nemškega tiska. Nekateri časniki sicer obžalujejo, da se kaj takega lahko dogaja, toda mimo resnice ne morejo.

Gramofonske plošče se prično z uvodom, najprej je slišati Hitlerjevega namestnika, nato pa nacistično himno. Slednjič spregovori Hitler: »Povedati vam hočem, da sem zdrav in da sem zelo blizu vas. Kmalu boste slišali več o meni. Vendar pa hočem povedati že sedaj, da bodo izdajalci naše domovine na Vzhodu ali Zahodu brez milosti kaznovani in da bo naša dežela ustvarila popolno neodvisnost.«

Plošče prodajajo po 25 mark, v luksuznem etuiju pa po 50 mark.

V Nemčiji je veliko naivnih ljudi, ki verjamejo »skrivnostnim« govoricam, da je Hitler še živ. To verzijo izkoriščajo mnogi špekulanti. Plošče kupujejo predvsem nacisti, pa tudi nekateri radovedni zbiratelji starin si kupujejo te potegavščine. Več kot jasno je, da gre za falzifikat, če-

tudi spreten. To velja predvsem za način »Hitlerjevega« govora in glasu.

Podobnih primerov je bilo tudi že poprej, zaradi tega domnevajo, da je zopet na delu ista tolpa, ki hoče med ljudi spraviti nemir in negotovost. Predvsem so začeli zbirati denarne prispevke za nekakšnega naslednika Hitlerja in Eve Braun. Nadalje prodajajo njegove slike z lastnoročnim podpisom iz leta 1955!

Po eni strani je slišati o »čudežni obnovi« v Nemčiji. Industrija je začela cveteti in konkurirati ameriški. Razrušena mesta hitro obnavljajo in avtomobili drviijo po novih asfaltnih cestah.

Po drugi strani pa je žalostno dejstvo, da je v Zahodni Nemčiji še vedno 16.000 otrok, ki ne morejo najti svojih staršev. Rdeči križ sicer išče starše, vendar brez večjega uspeha. To je vsekakor žalostno dejstvo, ki se je dogodilo v 20. stoletju. Vse gorje pa je povzročil prav Hitler, s katerim nacistični elementi strašijo tiste ljudi, ki so največ pretrpeli pod njegovim terorjem in masovnim uničevanjem. Razumljivo je, da se ljudstvo, ki je mnogo pretrpelo, razburja nad početjem nacističnih zakrknjencev.

Mrtvo srce spet utripa

Pri nekaterih srčnih napadih — sklepa-jo ameriški zdravniki na podlagi neke uspele dramatične operacije — nastane prehodno stanje, v katerem je pacient dejansko mrtev, vendar ga je moč z neznatnim dražljajem spet oživiti. Srce takšnega pacienta je podobno mirujočemu nihalu, ki ga je moč z rahlim sunkom spraviti spet v tek.

Pri tem sodijo, da smrt ni vedno posledica prenehanja delovanja srčnih mišic, marveč spričo električnega toka, ki nastane v tkivu vsled premajhnega in neenakomernega oskrbovanja tkiva s kisikom. Električni šok lahko ponovno upostavi ravnovesje, pospeši delovanje vegetativnega živčnega sistema in tako začne srce ponovno utripati. Na ta način je moč mrtvega človeka, kot se je že večkrat zgodilo, zopet oživiti.

Pacient, ki je v tem primeru pol ure potem, ko je umrl, spet oživel, je bil zdravnik dr. Ransone iz Clevelanda. Na srečo je umrl v bolnišnici. Dve minuti po smrti je bil že na operacijski mizi. Ko so mu kirurgi odprli prsni koš, ni več krvavel. Bil je v resnici mrtev. Dva zdravnika sta dajala pacientovim pljučam kisik. S tem so preprečili, da možganske celice ne bi bile poškodovane, in to vsled pomanjkanja kisika.

Srcu so dali dva električna šoka. Čez pol ure so stopile na čelo pacienta kapljice potu, kirurški vrez v pljučih pa je začel krvaveti. Čez pet dni je »mrtvec« že tako okreval, da je lahko zapustil bolnišnico.

Stare kitajske mumije

Ko so gradili cesto in namakalni kanal v Nantungu blizu izliva Jangcekjanga, so odkrili tri mumije, ki so jih pokopali pred 435 leti za časa dinastije Ming. Mumije so bile v neprodušno zaprtih in z nekim plinom napolnjenih sarkofagih. Kitajski način balzamiranja se torej loči od egiptškega. Mumije so bile popolnoma nepoškodovane, zraven njih pa so našli listine, ki kažejo, da gre za trupla plemičev. Razen tega so našli na ženskem truplu svilen ruto, nekaj nakita, srebra in zlata.

Profesorji medicine iz pokrajine Severni Kjang so ugotovili, da so trupla tako dobro balzamirali, da so nekatere mišične in živčne celice na videz take kot žive, zato jih nameravajo presaditi na živali, da bi spoznali, ali so sposobne za življenje. Notranji organi, ki so pod tanko plastjo mišic, pa so popolnoma razpadli.

Ali že veste...

...da postane krompir tako trd, da ga lahko obdeluje kamnosek, če ga položiš za nekaj časa v žvepleno kislino?

Katera je najtežja snov?

Najhitrejši odgovor vsakega povprečnega človeka bi bil: platina, ki ima specifično težo 21,5. Kemik ali fizik bi to popravil in govoril o osmiju in iridiju s specifično težo 22,5. Kakor hitro pa se ne omejimo samo na naš planet, Zemljo, bomo prišli do močno presenetljivih rezultatov. Astrofiziki so namreč odkrili nedolgo tega na nekaterih ozvezdijih snovi, proti katerim so naše najtežje snovi lahke kot peresca. S spektralnimi analizami so ugotovili na nekaterih zvezdah snovi s specifičnimi težami okrog 400.000 — to je za skoraj 20.000 krat težje snovi kot so naš osmij, iridij ali platina ter drugo.

Nič. Odide po kupčke drugih pulivcev, jih meče v luknjo in tepta z nogami. Luknja je do vrha polna, drog je utrjen. Ozre se po stražarjih: Gledajo ga in v njih očeh je isti mir kakor poprej.

Mimo Črta se vlečejo pulivci na svoje nove metre. Tretji. Četrti. Peti. Šesti. Črt jih komaj opazi. Takrat se je Dušan dvignil in se počasi izgubil med barakami.

Črt se usede na zamašeno jamo in se nasloni na drog. Roke mu omahnejo kakor mrtve. Šele sedaj začuti v njih popolno nemoč. Prižge si cigareto. Ni bil kadilec, toda zdaj mu je bila pogodu. Puhaj je dim. Mimo gre sedmi, osmi, deveti, deseti pulivec. Spet je vrsta na njem. Toda Črt se ne premakne. »Nihče me več ne pripravi k delu, dovolj ga je bilo. Pulivci me že itak po strani gledajo!«

Tudi Milochi gre mimo in mu nič ne reče.

Črta spet prevzame misel na beg. Tu je samo ozka sentinela, ki ga loči od visoke koruze. Pulivci delajo vsi zapleteni v žice, Milochi mu kaže hrbet, alpinec v stol-

pu gleda po poljih, samo na stražarja v uti bi moral paziti — — — Ko bi še ta odvrnil pogled, bi se prevalil čez sentinelo in izginil v koruzi — — —

»Trava je populjena, drog utrjen, zdaj lahko grem — — — Toda lahko bi teleskopcem kaj pokvaril — — — Štefan, Dušan — — — disciplina — — — Črt močno puhne dim cigarete in pogleda proti kampu. Nato se počasi dvigne in odkoraka na svoje mesto v novi izmeni.

Opoldne je Milochi sam nadziral delitev hrane pulivcem. Ko kuhar ni napolnil Muharjeve gavete natanko do gornjega roba, se je silovito razburil. Kuhar se je še nekaj obiral, marešalo pa mu je zabrusil: »Komandant je dovolil!« Ko je prišla vrsta na Črta, je Milochi odločno rekel: »Ta je bil najbolj priden!« In Milochi se je sam sklonil nad kotel, da ga kuhar ne bi prevaril.

NA KOLU

Nizek vojaški šotor in ob njem visok kol — to je bil novi Milošev dom. Šotor je bil na sredi sektorja, v katerem so pred dnevi pričakali nuncijs. Podnevi so Miloša privezali na kol, ponoči pa je ležal pod šotorom. Bil je popolnoma sam. Zasliševal ga je Milochi, ki pa se je zanimal predvsem za denar v čevlju. Takoj po prvem zaslišanju se je Milošu odvalil kamen od srca: O rovu niso ničesar vedeli, in sploh niso imeli ničesar v rokah, razen tistih ubogih

lir. Sklepal je, da jim je bil nasploh sumljiv in da ga je ovadil Glavač.

Kakor nobena stvar pri okupatorju tako tudi Miloševa osamitev ni bila niti približno popolna. Najprej se je spoprijateljil s kuharjem Majcnom iz znane rodbine Majcnov, ki je imela devet bratov v partizanih. Majcen, ki je bil pravi kmečki hrust, mu je nosil hrano. Neke noči — okrog polnoči — ga je nenadno prebudil Mario in mu nasul v šotor cigaret in prepečenca, zraven pa dodal steklenico vina, ki ga dotlej v kampu še ni poskusil. Nekega večera pa se je prikradel k mreži med obema sektorjema Pozenel; temu se je Miloš malce odtegnil, odkar je podkuril Glavaču s porcijo bacilov. Zdal pa je nenadno začutil, da mu je ta izkušeni mož bližji kot kdajkoli poprej.

Majcen mu je prvi povedal, da je bil oni sloviti jugoslovanski »Ta-ra ta-ra ti-ti« posvečen Tarasovemu spominu. Šele tako je Miloš zvedel za Tarasovo smrt. Vest ga je hudo prizadela. Visel je na kolubrezčuten in kakor mrtev, tudi z najmanjšo kretnjo si ni prizadeval, da bi si popravil verigo ali spremenil držo in si tako olajšal muke.

Takrat se je pred njim pojavil Cantalupo s svojim kolesom. Stal je tik ob njem in se pozibaval s prstov na pete. Miloš je vznemirilo: Taras je mrtev, jaz na kolu, Cantalupo bulji vame; morda vendarle imajo kaj dokazil, pa tega Milochiju ne

zaupajo in še čakajo, da dobijo vse niti v roke.

Nekega večera je v Milošev sektor privozil kamion, poln paketov. Kamion je pravkar prišel iz Ljubljane. Milošu se je v mraku zazdel kakor pravljica gora, sestavljena iz belih, modrih, rjavih in sivih opek in kamnov.

O ti paketi! Veliki in majhni, nerodni in lični, težki in lahki, zajetni in drobn! Marsikdo je v kampu postal imeniten samo zato, ker je dobival pakete! Včasih je že sama vest, da bo nekdo dobil paket, dvignila njegov pomen, da so se mu pričeli dobrikati novi prijatelji in da so ga naenkrat začeli obiskovati celo taki, ki se jih niti spomnil ni več. Nekateri so skrbno šteli, koliko paketov kdo dobiva in se zanimali, kaj je v njih in kakšni so — vse to je šlo na tehtnico natančnih ocenjevalcev. Bila pa je nad vsem tem še drugačna tehtnica: ljubezen žena in mamic, ki so vse to mukoma zbirale in odpošiljale.

Miloš navadno ni niti prav vedel, kaj je dobival v paketih, ker jih je povečini oddal za teleskop. Opazil pa je, kako so se mnogim tresle roke, kolena in ustnice, ko so jim jih izročali. Nekoč je to omenil Štefanu, ta pa je mirno rekel: »Kaj češ, lakota — — — to je lakota!«

Miloš, ki tedaj ni bil privezan na kol, se je približal kamionu. Dva interniranca sta bila na njem in sta podajala pakete dvema spodaj, ki sta jih zlagala na tla.

Obnovite domačo zalogo čajev

Bezeg, mladi listi robidnic, borovnic, rumeni encijan in lipov čaj ne smejo manjkati v našem gospodinjstvu.

Za vsako malenkost ne hodimo k zdravniku. Marsikdaj preženemo prehlad, prebavne motnje itd. z domačim čajem. Ne bo torej odveč, če jih imamo zato doma na zalogi, da jih ob potrebi takoj vzamemo in pripravimo za bolnika.

Mlade liste robidnic posušimo v senci. Za čaj vzamemo pest suhih listov, ki jih vržemo v pol litra vrele vode in odstavimo, da se primerno ohladi. Stati moramo pustiti tudi zato, da voda izvele vse zdravilne snovi. Tak čaj pijemo ob prehladu ali ob hripavosti in kašlju. Zdravi pa tudi drisko.

Bezeg čisti kri in ublažuje krče in pospešuje potenje. Čaj iz bezgovih cvetov te pomiri, spotil se boš, čisti tudi kri in lahko odvaža. Pijemo ga zoper prehlad, hripavost, kašelj, nosni, prsni in sapniški katar.

Čaj iz bezgovih listov, zelenih ali posušenih, razkrajja sluz, čisti in odvaža. Tak čaj pa je treba dolgo časa kuhati.

Čaj iz bezgovih korenin zboljšuje želodčne sokove in odvaža vodo pri vodenici. Bezgove jagode kuhamo kot čaj ali kompot, so dobra pijača, ki jača želodčne mišice, čisti ledvice in pospešuje izločanje seča.

Mlade liste borovnic uporabljamo za čaj proti povračanju in želodčnim krčem. Od suhih jagod kuhan čaj dobro služi proti driskam in krvavenju, pa tudi za grgranje pri vnetju grla.

Rumeni encijan pospešuje tek, preprečuje mrzlico, jača in pospešuje prebavo. Za skodelico čaja vzamemo eno kavino žličko zrezane korenine in jo damo v vrelo vodo; ko prevre, jo odstranimo z ognjiščā in pustimo 5 minut stati. Izvleček encijana pa napravimo takole: 15 gr dobro zrezane korenine, malo oranžne lupine in 12 gr stolčnega janeževega semena polijemo z malo belega vina ter pustimo 24 ur stati na toplem. Potem tekočino odlijemo, goščo zopet pretolčemo in odcedek zopet polijemo čeznjo, dobro pretresemo in znova precedimo. Izvleček precedimo v steklenico in dobro zamašimo. Uporabljamo ga v manjših količinah in to pri prebavnih težkočah.

Razen teh čajev si pripravimo tudi dovolj lipovega cvetja, kamilic, žajblja itd., da jih bomo imeli do prihodnje pomladi dovolj.

PRAKTIČNI NASVETI

Blatne madeže z dežnih plaščev odstranite z mešanico vode in kisa.

Mast ne bo škropila, če boste vanjo položili košček kruha.

Salama, ki je načeta, se kaj rada posuši. Zato načeti del namažite natanko z maslom in zavijte v pergamentni papir.

ČEŠNJE

Češnje so sad, ki nam v zgodnjem poletju prinese prijetno spremembo v vsakdanjo prehrano. Bogate so na vitaminih, vsebujejo obilo kalcija, železa, pa tudi drugih rudninskih snovi. Prijetni okus jim dajejo razne sadne kisline in aromatične snovi. Češnje pa nas vabijo tudi s svojo lepo barvo in obliko plodov.

Po računih strokovnjakov za prehrano zadostuje pol kilograma češenj na dan, da krijemo z njimi dnevno potrebo po vitaminih. Za tvorbo krvi pa je pomembno železo, ki ga češnje vsebujejo.

Pogosto pa prevladuje mnenje, da so češnje težko prebavljive. To drži le, če jih prehladno jemo, tako da požiramo skoraj cele in v velikih količinah. Tedaj nam res obleže v želodcu kot kamen, posebno še, če je vmes še nekaj koščic. Češnje tudi veliko bolje izkoristimo, če jih dobro zgrizemo, preden jih pogoltnemo.

Češnjevo meso ima poleg tega še to lastnost, da nabrekne; tako na primer na

drevesu, če dosti dežuje, plodovi popokajo. Ravno tako se napoji češnjevo meso v želodcu s tekočino, ki se nahaja v želodcu in prav zaradi tega velike količine češenj začnejo napenjati, kar povzroča bolečine.

Da ne povzročimo napenjanja, ne smemo piti vode ali druge tekočine niti prej, preden jih jemo, niti potem, ko smo se jih naužili. Pol kilograma češenj ustreza po svoji hranilni vrednosti 14 dkg kruha ali ca. pol litra mleka.

Češnje moramo pred uživanjem dobro oprati, prav tako tudi, če jih kuhamo, da odstranimo z njih ostanke raznih škropliv ali drugo nesnago, ki pride na plodove na najrazličnejše načine. Peremo jih na cedilu in pod tekočo vodo. Cedilo večkrat potresemo, da se češnje pomešajo in tako operejo po vseh straneh. Uporabljamo nato popolnoma suhe. Posebno pa morajo biti suhe, če iz njih pripravljamo kake sladice.

Češnje za zimo

Zelo priporočljiv način shranjevanja češenj je vroče polnjenje. Čas kuhanja je pri tem načinu kratek, ohranijo se vitamini in aroma.

Češnje operemo, nato jim potrgamo pecilje in češnje denemo v vročo sladkorno raztopino. Za en kilogram češenj vzamemo 4 dl vode in 6 do 8 žlic sladkorja. Kuhamo jih tako dolgo, da se začno hitro dvigati mehurčki; pokati ne smejo. Nato jih poberemo s prekuhanjo ponovko in vložimo v pogret kozarec do 1 cm pod robom.

Sladkorno raztopino še enkrat prevremo in vlijemo vrelo na češnje, tako da sega popolnoma do roba. Kozarec zapremo z gumijastim obročkom, steklenim pokrovčkom in čez to nataknejo vzmet.

Če pa imamo navadne kozarce, potem te hitro zavežemo z dvojnim celofan-papirjem, ki ga zbršimo po obeh straneh z alkoholom ali žganjem.

Kozarce ohladimo, čuvamo jih pred prepihom. Patentne kozarce drugi dan pregledamo, če so vsi dobro zaprti. Ako pa iz

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Moški so bolj podvrženi želodčnim čirrom kot ženske

Svetovni zdravstveni organizaciji je treba priznati, da pridno zbira važne statistične podatke s svojega področja in da večkrat preseneti z njimi svetovno javnost. Od leta 1951 do 1953 so njeni odposlanci proučevali v različnih deželah umrljivost za želodčnimi čiri in čiri na dvanajsterniku. Statistika je pokazala, da umira za temi čiri več moških kakor žensk. Čim starejši so ljudje, tem več je med njimi žrtev. Med mladimi moškimi prevladujejo čiri na dvanajsterniku, med ženskami pa na želodcu. Na stara leta umirajo moški in ženske zaradi želodčnih čirrov. Drugače povedano: čir na dvanajsterniku je v mnogih primerih nevaren tem manj, čim starejši je človek. Na splošno umrje veliko več ljudi za želodčnimi čiri in čiri na dvanajsterniku, kakor pa za bronhiti-

som, cirrhozo na jetrih ali neepidemično gripo.

Svetovna zdravstvena organizacija je zbrala statistične podatke iz enajstih dežel o tem, koliko ljudi umre za želodčnimi čiri in čiri na dvanajsterniku. Podatki veljajo za obdobje od leta 1951 do 1953. Na 100.000 prebivalcev Japonske umre 29 moških in 11,6 žensk, v Angliji 19,1 moških in 5,9 žensk, v Avstriji 12,6 moških in 4 ženske, najmanj žrtev pa zahtevajo čiri v Franciji, in sicer 5,3 moških in 1,2 ženske na sto tisoč prebivalcev.

Ti podatki jasno kažejo, da je francoska kuhinja za na želodcu bolne najbolj primerna. Avstrijska kuhinja pa je preveč zapeljiva, ker se na želodcu in dvanajsterniku bolni ljudje v Avstriji največkrat

češenj izluščimo tudi koščice, potem jih lahko konzerviramo tudi v navadnih steklenicah s širokim vratom. Postopek je isti. Steklenice zamašimo s prekuhanimi zamaški. Mrzle zalijemo ob vratu s parafinom.

Vroče sadje se v kozarcih ali steklenicah ohladi in pri tem skrči, s tem nastane med sadjem in pokrovom brezračni prostor, ki je popolnoma prost vseh glivic, ki bi povzročale razpadanje sadja.

Da pa se nam ta preprosti način konzerviranja posreči, moramo kozarce pred uporabo dobro umiti in jih razkužiti na ta način, da jih kuhamo v vreli vodi. Prekuhati pa moramo tudi vse drugo orodje, ki ga pri vkuhanju uporabljamo.

Rižev narastek s češnjami

20 dkg riža, nekaj manj kot liter mleka, malo soli, 1 žlica sladkorja; 1 kg češenj (celih), 10 dkg sladkorja; za poliv še 2 žlici sladkorja in 1 dl smetane.

Riž skuhamo na mleku, ga malo osolimo in shladimo. Polovico nekoliko ohlajenega riža denemo na pomaščen pekač ali v kozico. Na riž denemo češnje, jih potresemo s sladkorjem, nato sledi druga polovica. Po vrhu zlijemo s sladkorjem zmešan smetano in pečemo dobre pol ure. Smetano lahko tudi opustimo.

Ta narastek lahko naredimo iz vložjenih češenj, ki pa jih moramo prej dobro ocediti, sok pa ponudimo posebej.

Črni kruh s surovim maslom in češnjami

Kruh namažemo s surovim maslom in pojemo zraven še dobro pest češenj, ki jih dobro zgrizemo in prežvečimo. Večja količina bi nam preobremenila želodec ter povzročala neprijetne občutke.

Dva druga pa sta jih odnašala v skladišče, od koder jih bodo drugega jutra prenesli v trpezarijo. Tam jih bo Machi s svojimi seržentji odpiral, pregledal in izročal naslovlencem.

Razkladalci so pogledali pri vsakem paketu na naslov, da bi lahko še ta večer javljali v kampu: »Paket imaš!« Delo je nadziral Molinaro, ki jih je neprestano priganjal, naj pohitijo.

»Le bliže, Miloš, boš pomagall!« mu je pomežiknil Majcen in ga dodelil tistima dvema, ki sta bila spodaj ob avtu.

Med delom pokaže Majcen Milošu na dno kamiona:

»Tu spodaj, frrrr — — —«

Majcen iztegne roko proti vratom, skozi katera je pripeljal kamion.

Miloš polaga pakete skoraj pod voz, da si lahko natančno ogleda dno z velikim diferencialom. Dalo bi se splaziti na ozki prostor med kardansko osjo in šasijo — — — res, dalo bi se — — —

»Jaz bi sam ušel, če bi ne bil taka gorila! Ampak ti — — —« šepetaje Majcen.

Ponoči se je utila ploha. Miloš je ležal pod šotorskim platnom, v katerega sta se zaganjala veter in dež. Vstal je, ker je voda od vseh strani vdiralala noter. Zavil se je v deko, ki mu jo je bil vrgel Milochi, počepnil in se držal za šotorski drog. Sicer pa je bil daleč od dežja, mokrote, vetra in noči. Vsega je pritegnilo odkritje nove »luknje«: »Privezali so me na kol,

osamili in vrgli pod šotor — jaz pa jim pobegnem — — — ta beg niti težak ni, igrača je — — —« Pretehtaval je razne ovire in jim naglo našel rešitev. Čez kak teden, ko se kamion spet vrne, bi jim pobegnul. Nenadno pa se mu je zazdelo, da bi ne bilo prav, če bi pobegnul sam: Machi in kolonelo bi zdivjala, teleskopci bi še teže kopali in končno — — — kaj bi on sam brez Črta, Poženela, Štefana — — — bilo mu je, kakor da bi bilo brez njih vse prazno in dolgčas...

Vihar in nalive sta bila vedno hujša. Udarilo je nekje prav blizu, da je ves vztrepetal. Luči v kampu so ugasnile. Vseposod je bila črna tema. Šotorsko krilo je bilo kakor cunja. Nikjer ničesar drugega — samo zavijanje vetra in hrup dežja. Čez čas so od nekod prodrli kriki straž: najbrž so se okrepljene iskale in begale ob žicah. Čepel je v vodi in z obema rokama tiskal drog. Zdaj ga je stresal mraz, podnevi pa ga je ubijala vročina. Naenkrat mu je vihar dvignil šotor. Curek dežja je pljusnil po njem. Zakadil se je v smeri kuharskih bara. Nenadno je otipal žice — — — napačno smer je ubral, nato je taval na desno, pa spet nazaj in spet na desno — — — ves sključen se je zagnjal sem ter tja kakor slepec — — — nazadnje je otipal skladiščno barako in se stisnil k steni — — — moker in upehan; ves se je tresel od mraza in vznemirjenja. Luči so spet zasijale. Vihar je ponehal,

lilo pa je kar naprej. Milošu se je nenadno zazdela njegova »luknja« — neuporabna. Ko bi bila res za kaj, bi jo bil gotovo že kdo izkoristil!

Ko pa se je začelo daniti, so ga obšle zopet lepe in urejene misli: Pa vendar bi bilo v redu, da bi sam pobegnul, saj bi šlo — — — pripravil bi zvezo za tiste, ki bodo ušli po teleskopu — — — In tudi zame bi bilo dobro: Utekel bi Cantalupovim in Glavačevim zasledovanjem — — — Zazdelo se mu je, da so te misli dobre.

V tej noči je nevihta prizadejala hudo škodo teleskopu.

Zjutraj Miloša niso privezali na kol. Majcen pa mu je prinesel perilo in obleko, da je lahko zlezel iz svojih mokrih cunj. Tudi topel sviter mu je prinesel in celo čaja, da se je pogrel. Miloš pa mu je naročil, naj pove Poženelu o »luknji«, o zvezah in to, da je pripravljen pobegniti.

Čez dva dni mu je Poženel sporočil odločitev komiteja: Naj se pripravi na beg, toda v kaj močno tveganega naj se ne podaja. Opozorili so ga, naj izredno previdno prekorači Furlanijo; računati mora s tem, da ga bo tam vsakdo prijavil, kdor ga bo videl. V Brdih naj dobi več javk za skupino teleskopa. Javke naj pošlje v konservi z dvojnim dnom. Vse naj sporoči šifrano. Šifra: domovina.

Miloš je bil ves iz sebe. Bilo mu je, kakor da je s privolitvijo komiteja na beg tudi sam beg že uspel. Šele ko sta z Majc-

nom začela pripravljati in urejati vse navedenosti od obleke in opreme do taktike z razkladalci in s šoferjem, se je pomiril in uredil tudi sam v sebi.

Prišlo se je čakanje na zopetni prihod kamiona. Nihče ni vedel, kdaj bo prišel. Kolonelo se je delal, kakor da po demonstraciji za Tarasom sploh ne bo več dovolil prejemanja paketov. Podjetnik iz Ljubljane, ki jih je dovažal, se je bal, da bi jih pripeljal v Gonars samo na izlet, potem pa spet nazaj; zato je baje zahteval trdnih kolonelovih zagotovil. Že dolgo ni bilo takega presledka med dvema kamionoma. Miloš je najbolj trepetal, da bi ga poslali nazaj v sektor, preden bi kamion prišel. Vendar na srečo ni bilo razloga za tako bojazen. Bilo je, kakor da jim je prav, da je nekdo ob kolu v svarilo drugim. Zasliševali ga niso več, tudi privezovali so ga neredno. Ko ga je nekega popoldne Cantalupo opazil neprivezanega, ga je sam privezal, a Milochi ga je čez kako uro spet odvezal. Nekajkrat se je k njemu prikradel Mario — on je prihajal opolnoči — vedno z novimi darili. Nekega večera pa ga je počastil celo tenente Paa s svojim psičkom. Dal mu je dva velika kosa maslenega kruha.

»Samo tega se bojim, da bodo teleskopci prej zunaj in da bodo oni meni poslali javko,« je rekel Miloš Poženelu in sunil s čevljem v žico, ki ju je ločila.

(Se nadaljuje)

Pred setvijo strniščnih rastlin

Letošnji pridelek sena se ne razlikuje dosti od lanskega in predlanskega. Kakor v zadnjih dveh letih, tako je tudi letos dež zavlačeval in neprestano oviral sušenje sena. Kdor ni mogel spraviti sena pred 10. VI., je pridelal zelo revno seno. Krmilna vrednost sena je padala zaradi staranja rastlin po eni in zaradi izpiranja pokošene trave po dežju na drugi strani. Zaradi tega so dosednji pogoji za uspešno rejo živine in za doseg dobre molznosti krav v zimskih mesecih izredno slabi. Poleg tega pa povzroča posebno skrb še silo-koruzi, ker jo neprenehno hladno vreme zadržuje v rasti. Zato se izredno slabo razvija in je pričakovati, da bo dala le podpovprečni pridelek.

Ob teh dejstvih ne bo odveč, če nekoliko premostimo, kolikšen je dosednji pridelek beljakovin in škrobnih enot v senu, koliko jih bomo mogli pridelati z otavo, silažo in s strniščnimi rastlinami. Prav je, da že sedaj napravimo proračun zalog zimske krme, kakor je opisan v brošurici SKZ »Boljša in cenejša krma, ključ k rentabilnosti govedoreje«, ki jo prodajajo na-

še zadrage. Tak proračun nam bo najbolj pokazal, kaj in koliko moramo sejati v strnišča žita, ki ga bomo v kratkem spravljali.

Predvsem beljakovin bo primanjkovalo

V povprečnih vremenskih prilikah cenimo, da ima skupni pridelek sena 6 % beljakovin in 33 % škrobne vrednosti. Vrednost letošnjega sena pa utegne biti za polovico slabša. Pridelek beljakovin in škrobnih enot bo kljub natlačenim senikom letos spet nizek. Kakor v zadnjih 2 letih, tako bo tudi letos treba pridelek teh izpopolniti z dobrim pravilom otave in s strniščnimi krmnimi rastlinami, ki jih bomo dodajali silosni koruzi v silose in krmi-li v pozni jeseni in zgodnji pomladi. Primerno zalagam in potrebam po beljakovinah bo treba določiti tako površino, kakor tudi mešanice rastlin za strniščno krmo. Za lažjo določitev površine in rastlin navajamo v naslednjem povprečne pridelke beljakovin pri najvažnejših strniščnih rastlinah:

rastlina	pri q/ha	kg beljakovin /ha
zgodnje jesenske mešanice:		
silokoruzi	400	400
ml. zelena koruza	200	180
gorčica (senf)	140	252
sončnice	350	420
ogrščica (raps)	200	374
grašča ali grah		
z ovsem ali ječmenom	200	440
pozne jesenske mešanice:		
lihoogrščica	350	595
krmni ohrovt	300	300
vigredne mešanice:		
grašlinka ali landsberška zmes	270	567
oz. grašča z ržo ali pšenico	250	500

Za lažjo primerjavo pomena pridelka beljakovin v strniščnih rastlinah bodi povedano, da pridelamo s 40 q sena po ha, ki ima 6 % beljakovin, le 240 kg beljakovin in da jih vsebuje 1000 kg najboljših in s tem najcenejših oljnih tropin (kločkovih in sojinah tropin) le 435 kg. Le-te moramo plačati s 3.500 šil. ali ca. 8 šil. za kg, medtem ko jih z lihoogrščico, grašlinko in oz. graščo pridelamo za polovico, z ogrščico,

graščo ali graham v zelenem ovsu ali ječmenu in sončnicah pa za eno tretjino cenejše. S tem pa je tudi že nakazano,

katere strniščne rastline bomo izbirali

za jesensko in vigredno strniščno krmo. V čistem posevku bomo sejali le lihoogrščico in navadno ogrščico, medtem ko bomo ostale rastline čim bolj pestro mešali.

Cena beljakovinskih koncentratov in rentabilnost pitanja prašičev

Po našem zadnjem tržnem pregledu se v prihodnjih mesecih obeta za pitane prašiče zelo ugodna cena. To utegne marsikoga napotiti k naglemu poletnemu pitanju z žitom in beljakovinskimi koncentraty. Pri taki odločitvi vendar nihče ne more biti preveč previden.

Znani prašičerejec, dvorni svetnik dipl.

Hiperfosfat ali Thomasovo moko?

Zvezni kmetijsko kemični poskusni zavod v Linzu priporoča jesensko gnojenje travnikov z gnojnico. Po dveletnih poskusih je dognal, da je travnik, ki je dobil gnojnico oktobra, dal 45 % več sena, dočim je travnik, ki je dobil isto količino gnojnice šele spomladi, dal samo 36 % več sena.

Po gnojenju z gnojnico so se trave močnejše razvijale in pričeile izpodrivati plevel.

28 l mleka na dan

Institut za prehrano živine v Göttingen je dognal, da dajejo doječe svinje na dan tudi po 14 l mleka z 8 % masti. Ta mlečnost odgovarja 28 l kravjega mleka s 4 % masti. Povprečno dajejo doječe svinje s 4 tedne starimi pujski 10 l mleka na dan. To je v primerjavi s težo živali izredno visoka mlečnost, ki zahteva dobro, lahko prebavljivo in na beljakovinah bogato krmo.

Dognanje instituta presega dosedanje norme o mlečnosti svinj. Doslej so trdili, da daje doječa svinja na dan kvečjemu 8 do 9 l, v povprečju pa 5 do 6 l.

ing. Hornich, svari v zadnji številki »Landtechnik« pred pitanjem z beljakovinskimi koncentraty za vsako ceno in opozarja na rafiniranost nekaterih proizvajalcev krmnih mešanic, ki prepričajo kmeta, da dajo za kg beljakovinskih koncentratov 12 do 14 šil. pa tudi 20 šil.

Računica rentabilnosti pitanja, ki jo s tem v zvezi postavlja, kaže, da je mogoče prašiče rentabilno pitati z žitom in beljakovinskimi koncentraty le, če kilogram zadnjih ni dražji od 6 šil. Po računici, kjer postavlja, da stane krmno žito 2 šil. in da je za opitanje od 20 do 50 kg žive teže potrebna krmna mešanica iz 80 % žita in 20 % belj. koncentratov, znašajo proizvodni stroški, če stane:

kg beljak. koncentrata	na kg žive teže
šil. 4.—	šil. 9.70
" 5.—	" 10.30
" 6.—	" 10.90
" 7.—	" 11.50

Proizvodni stroški v drugi dobi pitanja (od 50 na 90 kg), ko je treba krmiti mešanico iz 90 % žita in 10 % belj. koncentrata, pa znašajo proizvodni stroški, če stane:

kg beljak. koncentrata	na kg žive teže
šil. 4.—	šil. 10.86
" 5.—	" 11.24
" 6.—	" 11.62
" 7.—	" 12.—
" 14.—	" 14.66

Na to računico nikoli ne pozabimo, če nam bodo agenti ponujali in dokazovali redilnost svojih predragih koncentratov. Merodajna je rentabilnost pitanja. Ta pa je dana le, če koncentrat ni dražji od 6.— šil. za kg.

Različna zrelost žita pa že sama pripomore k pravilni časovni vrstitvi setve mešanice. O tem je bilo tudi že dosti pisanega in ima takorekoč vsak kraj že svoje izkušnje glede najprilnejšega časa setve.

V naših vaseh je tudi že izredno močno prodrlo spoznanje, da nekdanji tradicionalni strniščni rastlini ajda in repa tudi pod najboljšimi pogoji ne dajeta tako bogatega in za gospodarski uspeh tako pomembnega pridelka, kakor ga dajejo prav strniščne krmne mešanice. Ti dve strniščni rastlini sta danes glede dela prezmudni, glede proizvodnih stroškov pa predragi.

Pridelek strniščnih krmnih rastlin bo toliko izdatnejši, kolikor bomo posevkom gnojili. Pogoj za dober pridelek je, da damo vsaj 400 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli po hektarju. Dušik dajemo v obrokih v obliki nitramoncala (skupno 150 do 300 kg/ha) ali pa gnojnice, ki jo na ta način v jeseni najbolj izdatno izkoristimo.

Morda bo tu in tam račun pokazal, da ne bo treba vseh za žitom odprtih njiv posejati s krmnimi mešanicami. Tudi v takih primerih ne puščajmo strnišča odprtega, kajti zadregnil bo plevel in zemlja se bo skvarila. Preorjimo strnišče in zasejmo ga s semenom cenene oljne repice (Rüpsen), ki jo bomo spomladi podorali. S tem bo zadušen plevel, zemljo pa bomo obogatili s humusom in zboljšali njeno godnost v prihodnjem letu.

Prav zatiranje plevela, bogatitev zemlje s humusom in zboljšanje njene godnosti pa so naravnost neprecenljive gospodarske vrednosti, ki nam jih strniščne krmne rastline dajejo takorekoč zastoj.

Blaž Singer

Kako odpravimo hišno gobo

(Istočasno odgovor na vprašanje J. P. — Šmilhel)

Hišna goba se naseli na lesu, ki leži na temnem ali vlažnem prostoru. Najpogostejše se pojavi goba v poslopjih, kjer je bil vzdian moker ali premalo suh les ali pa v poslopjih, kjer je bil les vzdian še v mokre neposušene stene. Hišna goba se zaje v les in ga prične razkrajati.

Pred napadom po hišni gobi obvarujemo stanovanje oz. poslopje s tem, da vzdiamo v suho steno suh les, ki ga prepojimo (impregniramo) s preparati, kakor so to: Raco, Lignal, Fluoratrium, Xylamon in drugi. Prav tako moramo zid zavarovati pred dviganjem vlage; nasip pod podom ali nad stropom mora biti suh in brez predmetov, ki trohijo in gnijejo (ostanki rastlin, žagovina etc.).

Da hišno gobo odpravimo, moramo z zida in stropa odstraniti omet ter prostor temeljito presušiti. Odstraniti moramo les in gmoto pod njim. Po gobi napadeni les kakor tudi zdravi les v njegovi bližini je

Katera pašniška ograja je cenejša

Mesečnik »Alm und Weide« prinaša zanimivo primerjavo stroškov postavitve lesene ograje s postavitvijo ograje iz bodeče žice in EWAG-5-ograje iz gladke žice. V primerjalnih računih so upoštevani tako cena potrebnega materiala kakor tudi stroški priprave in spravila materiala na določeno mesto ter postavitve ograje na podlagi sedaj veljavnih cen.

Po teh računih stane 100 metrov lesene ograje 1500 do 2000 šil. Ista mera ograje s 3 prečnimi bodečimi žicami na lesenih impregniranih kolih stane 1.272,70 šil., dočim stane EWAG-5-ogreja z gladko žico na impregniranih lesenih kolih le 971 šil., na železnih lakiranih drogih pa 1.550,50 šil.

Nova pletena ograja

Znana tovarna pletene žice Hutter u. Schrantz izdeluje novo ograjo, ki se imenuje EWAG-5-ogreja in je narejena iz gladke žice. V prometu je v dveh vrstah in sta obe vrsti ograje pletenina s petimi prečnimi žicami. Razlika pa je v tem, da so pri prvi vrsti prečne žice po 30 cm narazen in da so vsake 60 cm medseboj povezane z navpično žico, pri drugi vrsti EWAG-5-ograje pa so prečne žice od tal navzgor v razdalji 10, 15, 25, 35 in 45 cm, z navpičnimi žicami pa so povezane vsake 30 cm. Tekoči meter prve vrste EWAG-5-ograje stane 4.50 šil., od druge vrste pa 5.85 šil. Prodajajo ograjo v dolžinah 50 in 100 m. 100 m ograje tehta 32 kg.

Ta ograja se lahko napne na lesene kole ali na primerne železne droge, od katerih stane lakiran drog 35 šil., cinkan pa 42 šil. Na 100 m ograje potrebujemo 25 kolov ali drog.

Gnojnica na travnikih

Zvezni kmetijsko kemični poskusni zavod v Linzu priporoča jesensko gnojenje travnikov z gnojnico. Po dveletnih poskusih je dognal, da je travnik, ki je dobil gnojnico oktobra, dal 45 % več sena, dočim je travnik, ki je dobil isto količino gnojnice šele spomladi, dal samo 36 % več sena.

Po gnojenju z gnojnico so se trave močnejše razvijale in pričeile izpodrivati plevel.

ZVEZA SLOVENSKEH ZADRUG svetuje

Ko spravljamo krmo

Letošnje deževno poletje nam obeta obilo živinske krme, le s sušenjem nastajajo vsled vremenskih razmer večje težave. V kolikor so nam na razpolago kozolci, si seveda pomagamo s temi ali se poslužujemo poleg ostrvi tudi takozvanih »švedskih jezdecov«, ki v bistvu niso nič drugega, kot manjši kozolci. Medtem ko so te naprave v toliko praktične, ker jih je mogoče postaviti, kamor je potrebno, je njihova slaba stran v tem, da napeta žica, na kateri sušimo zeleno krmo, dokaj rada popusti in se posamezne naprave sesedejo. V deževnem vremenu se zato krma rada pokvari. Boljše je zato namesto žice uporabljati lesene prečne droge, ki ne popustijo. Vsa naprava je tako bolj trdna in tudi bolj zračna, kar omogoča dobro sušenje.

Zelo važno pa je danes postalo siliranje zelene krme. V ta namen ne uporabljajo le silo-koruze, temveč tudi deteljo, lucerno in druge rastline. Pri tem je velike važnosti pravilni postopek, da se krma tudi v redu obdrži. Pripomočkov zato imamo danes več. Doslej so običajno dodajali zelenju Silosol, bolj uspešno sredstvo je gotovo Amasil, ki pomaga, da je silaža uspešna in živini dobro tekne. Amasil uporabljajo pri polnjenju silosov ali tekoče (1 do 1,5

litra, dvajsetkrat razredčeno, na kubični meter prostora) ali v obliki soli (približno 2 kg na kubični meter prostornine. Amasil je v prodaji v steklenicah po 20 kg ali 17 litrov in kot sol v vrečah po 25 kg.

Važno pri siliranju pa je: Krma za silos naj bo po možnosti nekoliko v redih ovenela, vendar ne preveč obležana in umazana. Če vsebuje krma veliko vode ali je zelo mokra od dežja, je treba skrbeti za odtok soka. Trdo krmo moramo zrezati. Polniti pa moramo silos v enem postopku. Poglavitno je, da nasuto krmo močno tlačimo in še enkrat močno tlačimo. Vmes dodajamo Amasil, kot prej navedeno, in sicer na dnu malo manj, povrh primerno več. Krmo pokrijemo s plastjo plev ter jo takoj močno obremenimo in zadelamo s 30 do 40 cm ilovice. Ta naj ostane vlažna in moramo nastale razpoke takoj zadelati. Pri takem postopku ste lahko prepričani, da se bo silaža dobro obnesla in se krma ne bo pokvarila.

Posebno intenzivno in zanesljivo tlačenje silaže bo omogočil v bodoče stroj »Silo-fix«, ki ga je izumil naš znani napredni gospodar Vinko Gröblacher iz Deščic ob Dravi.

O tem stroju Vam bomo poročali drugič.

Z naše poti po Jugoslaviji:

Pol dneva v Zagrebu

(Nadaljevanje z 2. strani)

nega dela in prizadevanja v tej jugoslovanski republiki in nam pokazali tudi nekaj tovrstnih praktičnih ustanov v Zagrebu, smo si ogledali eno največjih zagrebških industrijskih obratov — tovarno »Rade Končar«. Imenovana je v čast mrtvemu, a v spominu jugoslovanskih narodov nesmrtnemu narodnemu heroju in voditelju zagrebških delavcev že za časa protijudskih režimov stare Jugoslavije in njihovega vzorniku v oboroženi vstaji in borbi proti tujemu in domačemu fašizmu, pod čigar krvavim nasiljem je daroval svoje življenje za svobodo svoje domovine in vseh jugoslovanskih narodov.

Na mestu današnje razsežne tovarne »Rade Končar« je bila prej majhna Siemensova delavnica, ki je zaposlovala komaj 100 do 150 ljudi z montažo iz Nemčije uvoženih sestavnih delov, po osvoboditvi pa se je v teku industrializacije države razvila tu velika moderna tovarna generatorjev in motorjev, v kateri dela in jo upravlja sedaj že okoli 3.500 delavcev in nameščencev. V sodelovanju z Litostrojem, železarno v Guštanju in drugimi velikimi železarskimi in jeklarskimi obrati proizvaja elektrogeneratorje do največjih kapacitet in obsegov ter zalaga s svojimi proizvodi ne samo elektrarne in druga podjetja širom Jugoslavije, marveč jih v čedalje večji meri izvažajo tudi na tuja tržišča, v Pakistan in drugam. Obhod po tovarni zahteva dosti časa spričo velike razsežnosti objektov in hal, v katerih so razmeščeni oddelki za strojno obdelavo, avtomati za navijanje, kalilnica, brusilnica, montaža, orodjarna in druga delovišča ter moderne sanitarne naprave za delavski kolektiv. Upravná poslopja in tovarniške zgradbe, ki jih še vedno širijo, obdajajo parki in nasadi, tik tovarne imajo delavci svoja velika igrišča za tenis, odbojko, nogomet in druge panoge športnega udejstvovanja in razvedrila, v bližini pa so tudi lepi in zračni stanovanjski bloki, ki z novimi gradnjami že preraščajo v sklenjeno moderno delavsko naselje.

Nedaleč odtod so nam gostitelji omogočili še ogled industrijske šole »Nikola Tesla«, imenovane po velikem izumitelju in znanstveniku, ki je izšel iz hrvatskega naroda in čigar stoletnico rojstva proslavlja letos ne le vsa Jugoslavija marveč sploh ves svet, saj so njegovi epohalni izumi zlasti na področju elektrotehnike bistveno prispevali k napredku in dvigu materialne kulture vsega človeštva.

Po ogledu šoli priključenega dijaškega doma in po prisrčnih zdravicah, ki smo si jih izmenjali z gostitelji med kosilom, smo se že sredi popoldneva poslovili od Zagreba, ker smo hoteli prispeti do večera še do Osijeka.

Komu se je nasmehnila sreča?

Vedno znova se spet pokaže, da vlada med čitatelji našega lista izredno veliko zanimanje za uganke in križanke. To se je pokazalo tudi tokrat, ko smo po obnovi zadnje nagradne križanke prejeli dnevno kar cele kupe pošte, med katero je bilo razveseljivo veliko število rešitev. Seveda je bilo med temi mnogo tudi takih, pri katerih se je reševalcem vrnila kaka napaka, bodisi iz nepazljivosti, ali pa vsled nepravilnega tolmačenja posameznih vprašanj. Razumljivo, da smo take rešitve morali izločiti iz vrste tistih, ki so končno prišle v ožjo izbiro — do žrebanja.

Vposlane rešitve odkrivajo mnogo zanimivega. Najprej je očitno, da z zanimanjem sodelujejo čitatelji in naročniki iz prav vseh krajev, v katerih si je Slovenski vestnik v teku desetih let pridobil prijatelje. In ne samo koroške doline so polnoštevilno zastopane, tudi iz drugih krajev Avstrije je bilo poslanih mnogo rešitev, katerim se je pridružilo visoko število takih iz Slovenije (celo iz Dalmacije se je oglasil čitatelj našega lista!). Prav tako se je tudi izkazalo, da kažejo zanimanje za reševanje križank tako mladi kot stari, enako preprosti kmečki človek

kot tudi tisti, ki je bil deležen višje izobrazbe. Morda je odziv celo nekoliko večji prav med navadnimi podeželskimi ljudmi, dnevno povezanimi s težkim delom na polju, pri katerih pa se očitno kaže, da jim nekoliko manjka podrobnega znanja slovnice in je zato med njihovimi rešitvami tudi sorazmerno več takih z večjimi ali manjšimi pogreški. Prav zato pa je njihovo prizadevanje toliko bolj razveseljivo, ko tudi z reševanjem križank skušajo izpopolniti svoje znanje.

Pri tokratnem žrebanju je bila sreča naklonjena naslednjim vpošiljateljem pravih rešitev:

1. nagrada — 100 šilingov: Štefi Hafner, Svetna ves 68;
2. nagrada — enoletna naročnina SV: Neža Anderwald, Blače v Zilji;
3. nagrada — 50 šilingov: Viktorija Kajzer, Ravne na Koroškem;
4. nagrada — polletna naročnina SV: Amalija Krištof, Šmihel 21;
5. nagrada — 25 šilingov: Ivan Krainer, Goselna ves 39;
- 6.—10. nagrada — različne knjige: Tonica Keršič, Borovlje; Marija Slanič, Grablje pri Pliberku; Alojzija Boštjančič, Branča ves pri Bilčovsu; Franc Hanin, Cirkovče; Anica Kušej, Blato pri Pliberku.

Izzrebane reševalce prosimo, da svoje nagrade osebno dvignejo v uredništvu našega lista, Celovec, Gasometergasse 10, in sicer najkasneje do 31. julija 1956. Vsem ostalim reševalcem, ki tokrat niso bili med izzrebanimi, bodi v tolažbo, da bomo čim prej spet objavili kakšno nagradno križanko.

Rešitev nagradne križanke

Vodoravno: 1. in 97. Slovenski vestnik ob deseti obletnici izhajanja, 18. pena, 19. ime, 20. slavolok, 21. as, 23. nadvse, 25. Irenin, 26. vl, 27. vas, 28. ka, 29. oko, 31. jv, 32. grm, 33. čd, 34. no, 35. marmelada, 39. ac, 41. ti, 42. na, 43. da, 44. bo, 45. Ev, 47. krapa, 50. na, 51. ne, 52. blisk, 54. obilne, 55. celota, 56. okovi, 57. vi, 58. če, 59. sveto, 61. ra, 62. se, 66. da, 67. ek, 68. ol, 70. mg, 72. ropotanja, 77. jc, 78. sa, 79. pav, 80. ap, 82. nov, 83. mu, 84. nor, 85. ak, 86. globok, 88. patent, 91. ki, 92. ples, 93. sam, 95. naročilo.

Navpično: 1. slavček, 2. op, 3. ven, 4. enako, 5. nada, 6. kisl, 7. ime, 8. ve, 9. ss, 10. tli, 11. narod, 12. ive, 13. konj, 14. oliva, 15. bon, 16. dk, 17. salmiak, 22. sad, 24. okel, 26. vrt, 29. om, 30. ol, 34. napivam, 35. manever, 36. ra, 37. al, 38. abeceda, 40. Celovec, 42. nabor, 46. vitek, 48. rok, 49. ali, 52. bls, 53. sat, 56. okopane, 60. omarica, 63. ep, 64. Oton, 65. in, 69. lak, 71. galeb, 73. okost, 74. on, 75. av, 76. Juarz, 77. junij, 78. sok, 81. posl, 83. meča, 86. glo, 87. kan, 88. pai, 89. toh, 90. tla, 92. pi, 94. mi, 95. ni, 96. on.

Italija na Koroškem velesejmu

Karakteristično za Koroški velesejem je, da je zaradi geografske lege Koroške tesno povezan s sosednjima državama Jugoslavijo in Italijo, ki že vsa leta razstavlja skupno z drugimi koroškimi in avstrijskimi firmami. Prav tako pa se Koroška udeležuje takih gospodarskih prireditvev tako v Jugoslaviji kakor Italiji.

Tako sta mestni svetnik Novak in direktor Gutschmar izkoristila priliko, ko sta se udeležila otvoritve tržaškega velesejma, da sta vodila pogajanja z italijanskimi udeleženci na Koroškem velesejmu. Spet bo imelo mesto Trst in tržaško pristanišče svoj paviljon na velesejmu v Celovcu. V tem paviljonu bodo izkušeni gospodarstveniki in izvedenci za promet dajali podrobna navodila o ugodni uporabi tržaškega pristanišča za uvoz in podobno. Pristanišče bo nazorno pokazano na velikem modelu.

Oba zastopnika Koroškega velesejma pa sta vodila pogajanja tudi s predstavniki trgovinske zbornice v Vidmu, saj je Furlanija že zmiraj tesno povezana s Koroško. Severna Italija bo zastopala predvsem s firmami, ki izdelujejo espresso-stroje, kikirške instrumente, specialne čevlje, sestavne dele za avtomobile, v okviru lesne-

ga sejma pa bo zastopana z nekaterimi stroji za predelovanje lesa. Kontigent za blagovno izmenjavo med obema deželama v okviru Koroškega velesejma znaša okoli 120.000 dolarjev, to je 3,1 milijona šilingov.

Proslava stoletnice
velikega izumitelja Nikole Tesle

V letošnjem letu, ko poteka sto let od rojstva velikega izumitelja Nikole Tesle, so v vsej Jugoslaviji v načrtu proslave, ki jih vodi poseben odbor v Beogradu. V nekaterih krajih so proslave že bile, osrednja reprezentativna pa bo od 10. do 12. julija v Beogradu pod pokroviteljstvom predsednika republike. Proslave se bo udeležilo tudi okrog 110 tujih delegatov, izmed katerih bodo nekateri v posebnih referatih označili veliki pomen jugoslovanskega izumitelja in znanstvenika za razvoj elektrotehnike in fizike. Med predavatelji, ki bodo prišli iz Velike Britanije, Češkoslovaške, Francije, Indije, Madžarske, Nemčije, Švedske, Švice, ZDA in ZSSR, je tudi znameniti danski fizik in Nobelov nagradenec prof. Niels Bohr.

Spet skandal v italijanski visoki družbi

V Rimu, kjer se je pred leti dogodil veliki družbeni skandal, ki je zajel najvišje kroge rimske družbe, tako zvani Montesi-skandal, ki še do današnjih dni ni popolnoma razčiščen, je sedaj ponovno prišlo do skandala najvišjega reda. V skandal so zapleteni pripadniki najvišjega rimskega plemstva.

V torek so v Rimu objavili, da je policija v nedeljo ponoči odkrila v znanem rimskem nočnem lokalu Victor-Bar obsežno tihotapsko mrežo z mamili. 20 ljudi je policija aretirala, mnogo ljudi, prav tako iz višjih krogov rimske gospode, pa je bilo obtoženih. Vsi prizadeti, med katerimi se nahajajo tudi štirje zdravniki, so obtoženi tajnega barantanja z mamili ali pa užitka

teh prepovedanih strupenih mamil, ki zahtevajo med civiliziranim prebivalstvom številne smrtne žrtve. Prav tako pa mamila uporabljajo za izkoriščevalske in zlobne namene, bodisi za lov na mlada dekleta in podobno, kar se je tudi izkazalo v Montesijevem primeru. Med aretiranimi je tudi 25-letni knez Giuseppe Bignatelli, 25-letni vojvoda Lodovico Lante della Rovere in drugi pristaši višjega italijanskega plemstva.

Ker pa vodijo različni sledovi tudi v inozemstvo, zlasti v Združene države Amerike, je bila v preiskavo vključena tudi mednarodna policija. Večina aretiranih je bila v dobrih odnosih z glavnimi obtoženci v Montesijevem skandalu.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 7. julij:

5.35 Glasbena budnica — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.).

Nedelja, 8. julij:

6.10 Igra godba na pihala — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Veselo razpoloženi v nedeljo dopoldne — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Glasbeno srečanje štirih dežel — 19.00 Nedeljska športna poročila — 19.45 Godba na pihala — 21.00 Glasba zate.

Ponedeljek, 9. julij:

5.35 Glasbena budnica — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiske iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.50 Humoreske — 18.45 Slovenska oddaja — 20.15 Veselo igranje.

Torek, 10. julij:

5.35 Kmečka oddaja — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Mala zgodovina medicine — 9.00 Po-

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 7. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Mala revija lahke glasbe — 12.00 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo — 14.30 Tedenski športni pregled — 14.40 Železi ste — poslušajte! — 16.20 Koncert po želeh — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 8. julij:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Operetne melodije — 8.30 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi — 11.35 Mala revija lahke glasbe — 13.30 Za našo vas — 14.15 Železi ste — poslušajte! — 16.30 Nočni lov na Jadranu — 18.00 Deževje (Radijska igra) — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Športna poročila — 21.15 Popevke in ritmi.

Ponedeljek, 9. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Opoldanski koncertni pregled — 11.50 Za dom in žene — 12.00 Pesmi raznih narodov poje študentski zbor — 13.35 Za prijetno razvedrilo — 14.40 Železi ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba — 16.20 V svetu opernih melodij — 18.45 Kulturni obzornik — 20.00 »Praška pomlad« — posnetki s festivala.

Torek, 10. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.50 Iz filmov in glasbenih revij — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Od melodije do melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Za dom in žene — 14.40 Železi ste — poslušajte! — 15.35 Mladinski zbori pojo — 18.00 Športni tednik — 20.00 Slovenske narodne igra Narodni ansambel.

Sreda, 11. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.50 Za dom in žene — 12.00 Opoldanski operni koncert — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Srbske pesmi na narodne teme poje basist Čangalovič — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Železi ste — poslušajte! — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 20.00 Opera »Gorenjski slavček«.

Četrtek, 12. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Opoldanski koncertni spored — 12.00 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koncertni valčki — 13.35 Od arije do arije — 14.40 Železi ste — poslušajte! — 15.35 Koroške narodne pesmi — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 20.00 Četrtek večer.

Petek, 13. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Slovenske narodne pesmi — 11.50 Za dom in žene — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Oddaja za lovce — 14.40 Železi ste — poslušajte! — 15.35 Narodne in umetne poje moški zbor — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Glasba narodov sveta.